

LUDIT IN HUMANIS
DIVINA POTENTIA REBUS!

Quam
DISSERTATIONE
HISTORICO-POLITICO-
ACADEMICA,

De
REPUBLICA
E SUIS FUNDAMENTIS
ATQUE FONTIBUS
ERUENDA,

Consensu eorum, quorum interest,
sub moderamine

VIRI *Amplissimi*

Mag. DANIELIS ACHRELII,

Prof: Eloq: Reg: & Ord:

*Tam Docentium quam Discipulorum
examine publico candidè
ostendet,*

SIMON AXELII L J L L J E

GREEN/ Nob:

*Anno repante nostræ salutis M DCLXXXIX
die 7. Sept: in Palladio Musarum maximo.*

ABOÆ, Excusa à IOHANNÈ Winter/
Reg: Typogr: Finlandia

Invictissimi Herois

Ac

Potentissimi Regis
Dilectissimo Filio,
PRINCIPI AC DOMINO,

**DN. CAROLO
XII,**

Svecorum, Gothorum
Wandalorumqve,
&c. &c. &c.

PRINCIPI HEREDITARIO,
DOMINO MEO CLEMENTISSIMO,

in æterni obsequii signum
sacrum esto!

SERENISSIME PRINCEPS,

Magnorum Deorum inclyta PROLES,
verè candissima PARENTUM IMAGO,

Septentrionis DEUS,

Subditorum LUMEN,

Incolarum TUTAMEN,

Eruditorum MOECENAS,

Pietatis CULMEN,

Justitiæ SOL,

Prudentiæ ATRIUM,

Omnium virtutum CORONA!

Cujus fastigium,

Ut fulgore aureo atque nitore argenteo

Fulgidum,

Sic claritatis ac eminentiæ radiis

Splendidum,

Non intuendi sed admirandi copia,

Submissa animi devotione,

Sincera cordis veneratione;

Affabilique omnium membrorum submissione,

Limina,

ILLUSTRISSIMI VESTRI THRONI,

Seposita turpi arrogantia,

Ac horroris pavorisq; vehementia,

Quæ quidem me diu tenuere

Ne in odium apud quemquam incurrerem;

At non tam Potentiæ Vestræ magnitudine

Territus,

Quam Clementiæ fiducia fretus;

X 2

[Dum

Dum supplicem sustentas,
Ac inopi occurris;
Favore alios,
Gratia ceteros,
Benevolentia reliquos,
Patientia nocentissimos,
Ingentique singulos misericordiâ;
Amplecti digneris;
Itaque ego.

Amoris flagrantissimi amplexu,
Vestris Regiis pedibus,
Osculando lentè advolvor,
Ne irascaris.

Si audaciæ meæ notam inculpate nolis,
At potius, more Regio ignosce,

Quia Regum est,
Neminem à suo aspectu, tristem demittere,
Verum aditum & viam potentibus patere;

Hujus intuitus gratia,
Non jam thus & fragrantia dulcedinem,

Non mineralium & metallorum montes,

Non prætiosissimas gemmas,

Nec aliarum rerum,

In mundo existentium species,

Nam aliis concedere,

Quod ipse nunquam possedi,

Impossibile planè est;

Ergo

Nihil invenio

Tanto PRINCIPE dignum:

præter

Præter

Ingenii inculti mei foetum ;

Ast qualem?

Informem potius atque incomptum,

Non felici JUNONIS ope partum,

Non PALLADIS arte profectum,

Non MINERVÆ cura enatum,

Nec Philosophicâ industriâ expoliturum,

Nec Singulari diligentia compositum,

Necrerum inventione gratiosum,

Aut dignitate verborum conspicuum,

Aut gravitate sententiarum onerosum,

Neque insuper gratiâ quadam elaboratum,

Ante genua tua deponam ;

Sed magis desiderat VESTRA SERENITAS

Quam hæ pagellulæ in semet capiant,

Non igitur offero,

Verum

Clementiæ Vestræ commendo ;

Suscipe benigne,

Benignitatis vestræ favore,

Ac Clementissimâ gratiâ,

Hocce devoti animi mei signum,

Submissionis tesseram,

Ac submissæ venerationis exiguum momentum ;

Tum magis voluntatem offerentis,

Quam tyrocinia mea,

Suspice ;

Id verò summis suspiriis

à VESTRA CELSITUDINE contendo.

Te itaque,
Augustissime PRINCEPS,
Augustissimorum PARENTUM *unicum solatium,*
Subditorum ingens EXPECTATIO,
Terrarum DELICIUM,
GLORIA Gentium,
EXEMPLAR cunctarum virtutum Regiarum,
Servet DEUS
In Longam annorum seriem,
Omni felicitate ac prosperitate,
Tam animæ quam corporis,
Incoluem

ECCLESIAE ac REIPUBLICAE,
Superstitem,

PATRIÆ meæ dulcissimæ,
Parenti meo nunc ad ultimam ætatem provento,
Familiæque meæ satis undique depressæ,
Verum & mihi,

Qui TIBI Semper ad extremum hujus vitæ diem
Inservire operam dabit,
Ut Fidelitate cordis devotissimus,
Sic servitio animi corporisque paratissimus,
Imò, humilimus
Clientulus,

SIMON A. DEEBOREN.

Viro JUVENI.

Nobili profapia, nec non literarum gloria
longè condecoratissimo,

Dn. SIMONI Lilliegreen

disputationem de REPUBLICA solerter con-
textam, publicè defensuro, amico &
commiliti sincerè adamando.

Oce Bias olim dixit: RESPU-
BLICA, svavi,

*Optima censenda est, quando mo-
deramina legum*

Subjecti pariter sectantur, ut omnia jussa

*Principis aut Regis metuunt, venerantur a-
mantque,*

Fusius hæc retegit noster conamine multo
Lilliegreen/ qui discursum defendere, Marte
Conscriptum proprio, conatur; gratulor ergò
Grandibus his ausis; succedant alite dextro
Singula cœpta DEI in laudem! propriamque
salutem!

L. M. q. *quamvis compluribus
impeditus gratatur*

Rapissime Aboa
Ipsis calendis Junii
Anni 1689.

SIMON LILLIEGREEN

Met. & Log. Prof. Ord.
b. t. Acad. Rector.

Nat

Natalium, doctrina, morumque splendore No-
bilissimo Domino Viro JUVENI,

SIMONI Gilliegreen /

properanter admodum hisce
gratulari voluit,

Ulchra DEI Facies fuerat, quã
conditor almus

Consimiles homines finxit ho-
nore sibi,

Primum; postea sed turpi deper-
dita lapsu:

Hinc de carne caro nos miseranda sumus,
PUBLICA tunc RES tuta fuit: nunc perdita
plane,

Ni DEUS imperio vellet adesse suo.
Ardua sunt, fateor, calamo, quæ mente vo-
lutas,

Gilliegreen/ docta: doctior inde redis.

L. M^g.

DANIEL GYDENSTORPE.

In Regio Dicasterio Assessor.

SIMON GILLIEGREEN

M. Sc. Log. Prof. Ord.

D. A. Acad. R. S. S.

1787

Nobilissime Dne. **FRANCIS** / il-
lustre TUI ordinis Sydus, Amice
Singularis!

S natus verè generositatis est cha-
racter, isque insignibus sincere solus
nobilitatis fulget, cujus præclara in-
doles ad Patriæ felicitatem à fato-
rum benignitate ornandam, ubi semet destina-
tam esse intellexerit, augustiori sua nascendi
sorte, ampliorique eminentioris fortune gra-
du tanquam vehiculo utitur, in civilis dunta-
xat eminentiæ capitolium, inque robuste vir-
tutis sacrarium, quo applaudente cælo, an-
nuentibus bonis, feliciter decurrat. Scilicet, ha-
bent illustria ingenia præ reliquis illis Rerum-
publicarum monstris, & ad fruges tantum con-
summere natis, hoc sibi peculiare, ut dum hæc,
cum Euphormione illo Satyrico, speciosum tale (si
Diis placet) conglomerant ratiocinium; Cele-
britas nominis invidiam parit, invidia inimi-
cos, mortem inimici, nihil proinde tutius est
ignorantia; dum, inquam, hæc, fumos ac pul-
veres, majorum industria suscitatos jactant,
ob avorumque suorum generis splendorem se-
quipedali ventre tument, aut emptos sibi præ-
tio aut precibus titulos, pro licentia venditant,
valedicendi pietati, spernendi literas, expi-
landi cistas, purgandi loculos, exsiccandi do-
lia, verrendi granaria, misellosque rusticos

pen-

penitus decoriandi; tunc illa, optimis expoli-
ta artibus, stimulata gloria, divinitatisq; im-
pulsu sensu, sanguinis sui fundamento unice
nituntur, velut perpetuo virtutis testimonio,
illustrique erecta mentis indicio, in magnum
imperatorum decus, suo cum merito, egregie ex-
surgendi. Horum ordini, Commilitonum Do-
ctissime, extra privatum cujusdam necessitudi-
nis respectum temet intuendo, nomen ut inse-
ram tuum, severe mandat unanimes sapientium
corona consensus, adprobant dexterrima corda-
tiorum de te sparsa iudicia, invitat quoque ele-
gantissima magna, promittens, inque oculis tu-
is spirans, Paterni decoris propriique genii à
Numine infusi, temperata mixtura. Ut nihil
de adamantina animorum nostrorum concate-
natione dicam, quam sicut primitus vite Tue
Candidioris integritas, incredibilis artium &
scientiarum amor, germanaque fides arte
complicavit, ita quoque eandem morum Tuor-
um gravitas, humanitatis, comitatis, ac sin-
ceritatis sale condita, adeo roborat, confortat,
alio, ut cum firmitate Gordiani nodi, certare
videatur. Sed quid est, quod per singula pra-
sagientis animi motu & divinationis ope sus-
fultus, certissima licet Tui ingenii ubertatem
pre se ferentia, curioso ambulaverim signa,
cum vel ejus ex eo indubia elici queant omnia,
quod

quod etas vix adolescentia spatia egressa, tanta jam fructuum luxuriet maturitate, quanta alias superbire soleat perfecta illorum annorum gratia, qua media uberrima cognitionis & experientia onere turgida, inter illius precipitia pondusq; senectutis stabilis persistere suevit. Imò verò omnibus etsi aliis internorum Tuorum thessaurorum destitueremur iudiciis, sufficeret hocce unum Academicum, nimirum De Republica Primæva ita politum dolatumq; exercitium, ut etiam vel malevolentissimi cuiusdam meliorem extorquere queat censuram. Proinde Tuarum ego virtutum sincerus estimator gratulabundus voveo, ut temet tantum Amicum in premium laborum maneat factorum favor, Regis clementia, Patrie amor, Parentum gaudium, amicorum exultatio. vale,

Aboæ è Musæo 19. Calend.

Septemb. Anno 1689

à Tuo

JOHANNES CREIUS.

Jun. L. B.

Nobilitatis ac eruditionis gloria Illustrissime
Dn. **FRANCIS.**

Votiens de **SALIS** efficacia & conservatrice spiritu cogito, quo putredines arcet, corporaque sustentat; totiens veneror admirandam supremi Numinis dispositionem. Nec aliter mens mea adficitur, quando ætheream illam contemplatur Regiam; Heic **SOLIS** lustro ineffabilem claritatem, quâ planetas illuminat, vasta æris palatia illustrat, calore denique & fotu promovet generationes rerum in inferiori mundo. At verò, dum Divinitatis gloriosam Majestatem adoro; tum planè percussus stupeo ad omnem benedictionem! illam gratiam! illam clementiam! illos undique intra, extra, & circa nos sparsos æternitatis radios atque thesauros. Si itaque nomen Domini laudent astra, elementa, meteora singula, animalia quæque, silvæ, montes, camporum lilia, tum aquæ, extra cœlorum claustra, dulci refrigerio, temperantes molem. Nonne tunc maximè conveniens est, **HOMINEM**, æternitatis germen, typum atque heredem, sermone extollere & vocibus celebrare tanti **CREATORIS** dona, munera, magnalia. Imo verò, hæc erit & manebit omnium & singulorum cordatorum

rum hominum obligatio, polus & magnes.
Nobis quippe suorum mandatorum tabulas
tradidit DEUS: Pro nobis effudit sanguinem
ejus unigenitus: nobis lucent sidera, spirant
venti, parturit tellus: Noster intellectus pene-
trat causas & conjugia rerum subtilissimarum:
Nostra voluntas gubernat tot consilia, mores,
actus, leges, ceremonias, molimina tot gen-
tium. Quæ cuncta, postquã altiori animi scru-
tinio ponderasti, JUVENUM DOCTISSIME
mi OPTIME QUÆRENT! Non de
fortunæ vano choragio cristas erigis; Sed
unicè de pietatis Zelo gloriaris; in virtutum
exercitiis Te oblectas; in literarum palæstra
indefessè sudas; Sicq; præclaris doctrinarum
meditationibus plus laudas CONDITORIS
in Te effusa pignora & dona, quam appara-
tus mundi, quã illi ex Nobilium grege, quos
nec vigor excitat, nec utilis publici cura tan-
git, nec honestatis ardor inflammat: tanto
belluis inferiores, quanto eorum ingluviem,
intemperantiam, sordes, scortationes, deli-
ria, vincunt brutorū actiones, moderatio A-
nimalium, puritas Columbarum, castitas Ci-
conix, prudentia Apum. Sed nimis longè
me à scopo avexit horror seculi, jam in viam
redeo, *Tibi ex animo gratulor, Tuosq;* singula-
res profectus, variis publicisq; specimini-
bus notissimos, sinceris elogiis mactō; Inter

quos, haud dubiè eminet hæc DISSERTATIO, tanto gratior, quo sublimior, florentior & magis ardua apparet. Sanè vero circa initia juventutis volvere tam *vastum saxum*; tam amplum Rerumpublicarum orbem; Illa seminia! Illos late patentès stolones & ramorum brachia! illos foliorum circuitus & fructuum insignia! tam admirandam texturam civitatum, Regum privilegia, populorum pignora, non vagus, non tralatitius labor est. Cujus *priorem partem* jam vidimus: *Posteriores* propediem expectamus, quam dum meditatione sincera & fideli brachio componis, cum bonis illis voveo, ut DIVINA MANUS, Te, propediem euntem ad exteras regiones, ducat ac circumducat; ut sapientem constantiam firmet, ne monstra religionum, *Tuas*, de pura pietate conceptas ideas, toxico afflatu disturbent. Ut prudentiam addat, quâ possis Regnorum arcana, sacra aularû, dicta doctorum, gentium mores, leges, confæderationum vim, accuratè indagare. Ut candidè examines locorum situm, urbium artificia, robora, nexus, linguas tot populorum. Et peractis istis negotiis, ut ex mercatura felicissima tam egregium CIVIUM SIDUS reducat SANCTISSIMA TRINITAS. Sic optat affectu prolixiori, quam alias apparatu verborum,

DANIEL ACHRELIUS.

Ad Authorem

Dissertationis hujus doctæ,

*Nobilissimi stemmatis gloria, eruditionis
laude, & virtutum ornamentis
conspicuum maximè,*

DN: SIMONEM Lilliegreen/

Fautorem & Convictorem meum Hono-
randum officiis omnibus

ωεσφώνησις.

GRata sonat nomen, suaves & fundit odores,
Lilia dum sistit, roseæ conformia genti:
Gratius ast quando respondet vocibus omen,
Atq; unum decorant prænobile nomen & omen.
Heic ornat nomen, ceu cernis, gloria clarum;
Istam sed superat virtutum fulgidus Orbis.
Emicat hinc artis laus; hinc sapientia splendet;
Temperat illa magis reliquum nitidissimus ordo
Astrorum. Sic grata sonat nomen: Bona tanta
Illustrat mens, nata DEO, sacrata Deabus.

Quam honoris causa dedit,

DAVID LUND.

Fax juvenum, Frater, nostri spes magna Parentis,
Insuper & cordis portio prima mei.

Cum monumenta Tue, quæ profers, volvo sophia,
O superi, quantum gaudeo corde, pij!
Gratulor ac animo Tibi, mi charissime Frater,
Quando aperis Doctas TE coluisse DEas,
ORTUM REGNORUM nobis TU pandere sudas,
Quis labor, hoc Doctis, gratior esse queat?
Imperii primum monstras simul esse STATOREM,
Æternam Numen sidera celsa regens.
Mox primos inter pariter viguisse Parentes,
Differis imperium, juraque sancta simul.
Plurima, sic gnavus verè sublimia tractas,
Frangere quæ magnos & potuere viros.
Sic via dura Tibi fuit & satis aspera sanè,
Doctorum rarò, quæ pede irrita fuit.
Attamen ipsa nihil tam altè natura locavit,
Quò niti virtus non generosa valet.
Quæ cum mente tenes, superas obstacula cuncta,
Obstreperet, quamvis Cerberus ipse Tibi.
Te licet & centum remora remorentur euntem,
Vintere sed centum sedulus ipse potes.
Ergo mane constans, cæptis desistere noli,
Ambi, pro solito, Pieridesque Tuas.
Laude cluit summa, nam Diva scientia semper;
Dum cadet in curva, falce resecta ceres.
Dum vacuo nec non pendebit in aëre tellus,
Dum cælum stellas, dum vehit amnis aquas.
Sic TU nostrorum fama conferre nitorem,
Ingentem; Frater ter mihi chare paras.
Ubertiore flagro TE carmine tollere dignè,
Ut tua dona satis promeruisse scio;

Non mihi, sed nosti, vinelum permittit amoris,
 Quò sum conjunctus semper Amate Tibi.
 Ergo ignosce precor; Faciam, quod cerno licere,
 Concipiam tenui carmine vota pia.
 Quæ Tibi nunc Frater ter dulcis, pectore fundo,
 Tu placidâ Fratris, suscipe fronte, rogo:
 Det Genitor rerum mentis sapientia nostra,
 Consilio aeterno pectora cuncta movens.
 Det, precor, ut maneat Tibi semper tempus in omnes;
 Mens bona sectandi, pejus & angue mala,
 Sanctè vitandi, mittat Deus ipse superne,
 Lumen resplendens ingenique Tibi.
 Ipse stude, quaeso, virtutum signa subire,
 Sint animi comites, gaudia vera Tui.
 Temne minas sortis, sic Adversisque Secundis,
 Persistas Lætus, (ceu Tua verba sonant)
 Sic potes intrepidus tumidas superare procellas,
 Nam virtus, diræ non timet arma necis.
 Perge dein felix, quò ducunt Te Tua dona,
 Perge sequi, quò Te mitiâ fata trahunt.
 Sic tandem plenâ Pallas cum præmia dextrâ,
 Digna Tibi donet, detque perenne decus:
 Evades Patriæ (nisi nos auguria fallunt)
 Delicium terra, fulgida Stella simul.
 Ast! ut propositum possit succedere tantum;
 Immensi faxit, qui regit astra poli!!

Carmina festinans tenuis sic fistula lusit,
 Hacce pio Fratris pectore ducta Tui.

EPHRAIM A. Gilliegreen.

Salve

DN: SIMON *Siliegren*

Pietatis & Humanitatis Sympalestrita Strenuissime, Patriæ spes, Parentum expectatio, Nobilitatis bonus, Amicorum Princeps!

AD sacram veritatis amissim, æquumque
iudicii auripendium, præcipua divini-
tatis magnalia, actionum molimina,
fatorum catenas, curiosus quidam tan-
torum operum si ponderare voluerit
Contemplator; is ritè cognoscat, eundem universi
Præsidentem, eundemq; æternum sine labore Opificem,
sine cura sospitorem, sine propagatione Patrem, ex
levissimis plerumque initiis, ex vilissimis seminiorum
minutiis, maximarum rerum fastigia, sapienter sus-
citasse. Reflecte quæso radiantia mentis oculorum-
que lumina in secretiora priscorum seculorum ady-
ta, vel potius missis ambagibus, per retromeantes
temporum gradus, cogitationum tuarum velocitate,
ad prima usque mundani hujus amphitheatri ver-
nantia limina, cautius descende; & confestim sese
Tuæ sagacitati objiciat horrida quædam ac rudis cha-
otica molis incondita massa, ex cujus tamen incuna-
bulis, quidquid majestatis, quidquid elegantia, quid-
quid pulchritudinis, quidquid denique splendoris,
pendulum huncce, perpetua volventis cæli, currenti-
umque siderum fuga circumscriptum, condecorat
globum, magnificè emerfit, surrexit, pullulavit. Perfen-
tiscas pariter, non auri gloriam, argenti nitorem,
gem-

gemmarum dignitatem, opali colores, smaragdi viriditatem, Amethysti purpuram, Carbunculi ignes. superbamque margaritarum pompam, aut alia sumptuosorum, quibus impotens hominū libido pretium imposuit, sed minutissimam argillæ partiunculam, paucissimas pulvereas atomos, neglectamq; luti sortitiem, in ejus animalis coaluisse structuram, cujus excellentiorem corporis habitum, admirabilis partium sicut honestat textūra, binæ oculorum stellæ scintillando illustant, roseoque liquore tincta, albantium genarum venustat gratia, sic divinæ particulæ auram, cœlesti spiramine infusam, principale ac regium rationis extollit beneficium, singulare & liberum voluntatis nobilitat privilegium, imò jucundum orationis, ex muro dentium proficiscentis, ita commendat artificium, ut meritò habeas, quod admireris, quod suspicias, quod obstupescas; Intelligas denique ex accuratiori illa actorum revolutione, immensa imperiorum pondera, Regnorum culmina, principatuum sublimia, aut elevata Rerumpublicarum juga, ab ipsis statim totius natalibus, ea altitudinis ac diadematum non rutilasse eminentiâ, in quam, adulescente naturâ, eadem reposuit, posterior annorum series, uberior mortalium locupletatio, arctiorque complurium, intrinseco svadente impulsu, moderante ratione, annuente consensu, peracta societatum combinatio. Hæc tamen futura, tam magna tantaq; conamina, in placidissimo unius ADAMI, conjugisq; EVÆ, radiabant regimine. Scilicet, ambulavit hæcce, sapientiæ lumine largius perfusa, scientiæque gloriâ mirificè dotata, cœlestium propagi-

num biga ; & quidem maritus tanquam moderator
summus, Monarcha potens, Rex serenissimus ; Mu-
lier autem velut Regina Clemens, Mater viventium,
Exemplar virtutum, specimen morum, amabileque
humanæ consociationis levamen, inter delicatas pa-
radisiaci illius Palatii delicias, inter renidentem mi-
cantium florum apparatus, inter opima arborum,
suis ramis lascivientium spectacula, inter vites diffu-
sa corymborum luxurie collibus inserpentes, inter
dulcissimos, sinuosis flexibus atque mæandris ober-
rantium quatuor fluviorum susurros, inter suavissi-
ma molliter spirantium favoniorum murmura, gra-
tissimasque Etesiarum blanditias, imò denique in-
ter melliflua oscinum fractis vocularum modulis
fundentium tripudia, iidem ferè finibus, spa-
tiosum suæ dominationis complexum, quibus
laxissimus solis terminatur cursus, amplissimè de-
scribens ; Sed nec parentium, magistratui ac Domi-
nis præstandi obsequii, heic exulabat gloria ; Vide-
res enim illic Leonum catervas, ibi tigridum exerci-
tus, alibi Elephantorum greges, urforum agmina,
balanti ovium intermixta cœtui, omnesque anima-
lium classes, quæ incolunt sylvas, maria inhabitant,
alarumque stipata remigiis, libero vagantur in cœlo,
deposita feritate, instar subditorum se suæque in fi-
dem & clientelam Imperatoris tradentium, pronis
ad terram capitibus, reverentiæ Zelum indicare, a-
dulantibus caudis submissionem monstrare, suæque
sponte officiorum servitia, promptissimè offerre. Ne
autem vitiorum enormia, flagitiorum scelera, auda-
ciæ livor, superbix tabes, voluptatum pestis, intra
secre-

secretiora felicissimi hujus Regni sese insinuarent vi-
 scera: Ecce in auribus Protoplastorum, non à SATUR-
 NO promulgata, non ab ÆGERIA aliquâ sancita,
 nec à TESTA quâdam ficta, execrabilia legum reso-
 nabant dogmata, sed divinorum meletematum ora-
 cula, vacivas earum ædes perpetim implebant; præ-
 terquam quod ad rectæ rationis fores suspensa Ta-
 bula, honestorum monitis, turpiumque abhortatio-
 nibus masculè tonans, sui officii eisdem admone-
 bat. Cæterum, nec respuebant regalia hæc scepra, so-
 lennia Ecclesiastici muneris religionisque Sacra;
 Audires etenim primum illum mysteriorum Præ-
 conem, Ecclesiæ Antistitem, haudquaquam ex for-
didis scolasticorum lacunis, ex putidis Philosopho-
rum cinnis, verum ex limpidissimis Israël's fontibus
 hausas, derivare conciones, aut copiosis sanctorum
 præceptorum imbribus, novellas suas ac teneras in
 horto DEI depactas ac confitas plantas, abun-
 danter rigare; spectares quoque EVAM pietatis a-
 more inflammata, non solum Tanti Plasmatoris
 miracula, ad superna usque plenis faucibus extolle-
 re atria, aut diligenti devotionis cultu, cum optimo
 marito vehementer certare, sed etiam ineffabilem
 illam Templi, ubi hæc peragebantur festivitatem,
 ad ejusmodi effusa suspiria, preces, vota, hilaritate
 multa, affatim gestire. Coronabat denique primævæ
 hujus status, cheu brevissimi! Illustria incunabula,
 arborum tam vitæ, quam scientiæ boni & mali, sa-
 cramentorum vices obeuntium, gratissima præsen-
 tia; Ita ut certò concludere liceat, nihil tam ma-
 gnum, tamq; excellens POLITICÆ hodiè sivè inniti

basi, siue marmoreâ RELIGIONIS fulciri columnâ,
cujus imaginem, simplicioribus quamvis superstructa
pedamentis & in ipso flore veluti deflorescens solaq;
innocentia tuta, pacatior eiusdem non adumbravit
OEconomia. Sed quid in hiscè mea consignandis defu-
dat operosius crena, cum harû præcipuè rerum sitienti-
bus animis. æternû hocce, MI AMANTISSIMÈ Dn:
doctrinæ TUÆ monumentum, uberiores cognitionis
undas, fecundioresque liqvores, largius infundat,
copiosiusque instillet; quin potius ea, in TUA pro-
ruat, fervidiori gaudio prægnans præcipiti cursu, ve-
rissima elogia promeritasque laudes; Qvas sicut jam
dudum, gloriosa non paucorum solertiæ specimi-
num divulgatione, ab Upsalensibus TIBI lucreasti
Mosis, ita quoque tum fortunæ, tum famæ alendæ
ergò, non grave ducis, consimilem encomiorum
mercatum, in communi hocce sub boreali urfa funda-
to sapientiæ EMPORIO, honestè facere, amœnissi-
ma pariter sedulitatis ac diligentia explicando folia.
Nimirû progerminat è politiori TUÆ nunc mentis
sacrario, hæc DE REPUBLICA PRIMÆVA & ela-
borationis artificio spectabilis, & sua raritate ita co-
ruscans nobilissimæ materiæ sublimitas, ut nescio,
an alia in universo Philosophiæ regno sit facilis
inventu, quæ comparationis arenam cum eadem
inire queat. Certè, si pleraque gravioris meditemen-
ti eâ insigniuntur notâ, quod tractent res grandes,
ardua excutiant, & ab hominum memoriâ remotissima
tanquam ex absconditis cryptis in conspectum pro-
ducant, utique hic TUUS, AMICORUM OPTI-
ME, discursus, potissimo Jure iisdem superbit; Ejus
quippe,

quippe, ut reliqua taceam, profundior notitia
multitudine seculorum & antiquitatis situ, obli-
terata sepultaque jaceret, nisi solus & unus MO-
SES, sol ille ac parens Historiæ, omne quod natura,
inchoaverat, sapientia perfecerat, posteritati commu-
nicasset; Hinc divini eloquii rore non irrigatus Eth-
nicorum calamus, hoc in Philosophandi genere vel
penitus silet, vel somniis ac deliriis turgens, um-
bratiles tantum lituras ducit: Quidquid enim de suo,
SATURNO, Coeli Filio, in propria sua sæviante vi-
scera, aut de suâ JSIDE Reginâ Ægypti fabulatur
antiquitas; quidquid de dulci modulamine svavissimè
cantillantis ORPHEI, eoque consociationis igniculos
rabidis mortalium pectoribus instillante, melliflua
OVIDII ebuccinat avena; de pomposâ Adonici hor-
tus magnificentiam gentilium balbutit lingua, de pe-
remptoriâ animalium, ex CRATETE comminiscitur
citatione ATHENÆUS, quidquid deniq; de cumulata
aureæ ætatis felicitate, radiantibus summi Rectoris
gubernata sceptris, aut vice versâ, de miserabili ho-
minis, fortunæ & Dæmonum ludibrio subjecti con-
ditione, ex figmentis quasi coagulata Poëtarum di-
vulgarunt cerebella, id pervetustissimas traditionum
canales, impurâ variorum cōmentorum lymphâ tur-
batas unice profluxit. Verû, NOBILISSIME DOMI-
NE, adulatoriis quibusdâ pigmentis, aut coloratis ver-
borum phaleris, sive nominis TUI Claritatem, sive
celebritatem operis, curiosius evchere nolo, cum il-
lud nativæ suæ lucis fiduciâ splendescens, hoc verò
tanquã externi fuci minus indigum, adscititios colo-
res alto supercilio spernant; Ultraq; autem in eorum
dun-

duntaxat encomiis sua reponant trophæa, qui ipsemet
aliquid didicere, & veritatem sine malignitate sectari,
ingenuè norunt. De cætero, O FLOS GENEROSÆ
JUVENTUTIS, laudabiles excipiant tuos conatus fe-
licissima fata! & quemadmodû in amœnissimis hacte-
nus Pieridum secessibus succo & sanguine sapientiæ
pectus inundasti Tuum, ita dehinc, ac proporrò PA-
RENTUM nobilitati, aucupio virtutis & Doctrinæ
novam superaddere perge; Semperq; perpende illu-
striorem nunquam existere victoriam, quam ubi de
virtute virtus triumphat. Vale.

J. MUNSTER.

Salve Lector benignissime, Censor justissime,
liberalium artium æstimator optime, ob
virtutum doctrinæque notam, vitæ ac
morum elegantiam, à singulis sem-
per amande, honorande!

Dum persuasiones quorundam, qui-
bus omnis debiti tam amoris quam
obsequii necessitudine adstrictus de-
vincusque fui, me alliciebant, ut
opusculum quoddam conscriberem, ac demum
conscriptum in lucem emitterem; quorum de-
sideriis, mox mentem subiit anxia pensita-
tio, utrum satisfacerem? sed ab una parte me
retinuit virium infirmitas, an autem omnia
intacta relinquerem? ab altera animum diu
variis in procellis agitatum vexabat ejusmodi
periculi expositio. Hæcce verò ad exactiorem
pensitationem die noctèque volvens, tandem
quin illis consensum præberem, nullum dubium
requirebatur, dum parturientibus aliis, me
unum sterilem esse puduit, id etiam calcar
quasi addere currenti coëgit. Sed quid acci-

PRÆFATIO.

dit? cum voluntati meae morem gererem, calamum chartæ imponendo, mox selectio habebatur, quale eligerem argumentum; scrupulosa investigatione habitâ, divina providentia ad hanc materiam componendam, quæ jam legentium oculis subjicitur, compulsus fui. Id cum clementia cœli, Sydere fausto, serenâq; tempestate perfeci: confestim iterum mihi tanti fervoris pavorisq; stimulum incussit rerum variatio. Dum ejusmodi homines, qui ex abdito fama sui perfruuntur, atque in lucem sese protrahendi valde cupiditate flagrant, seu destituito omnis scientiæ rore, aut exiguæ planè notitiæ scintillula acquisitâ, statim in publicum ista levitate prodeunt, contendendo summo studio sui memoriam æternitatis albo inscribi; quod quidem interdum consequuntur, atque ea ratione laudem reportant, detrahuntque aliis, qui summis vigiliis, indefesso labore, sola saltem virtute adytum spinis obsessum intrarunt, robustamq; sapientiam per tantas difficultatum syrtes conciliarunt; hos rursus pro meritis à nasutioris frontis homunculis summa affici ignominia, luget experientia, testatur præsens seculum. Estne hæc deploranda conditio mortalium? ut

iHos,

PRÆFATIO.

illos, quos loco amoris æstimandos esse, odio
 ceu susque deque babeant. Et quamvis com-
 munis hic obtreclationis calumniaq; livor, as-
 siduus virtutis glorieque comes, eorum scri-
 pta insolenti violentia accusant, impudicâ
 audaciâ iis insultant, quorum divini ac pror-
 sus stupendi ingenii ac acuminis prosperitati cul-
 tiores literati Orbis gentes sponte sua ultròque
 fasces submitunt; si autem iis, artium libe-
 ralium Heroibus, excellentissimis donis Illustri-
 bus, Literatorum Phosphoris, suæ eruditionis
 fulmine Clarissimis instar luminum terrarum
 fata longè durius incumbunt, multò magis mi-
 bi, qui infime classi tantum annumerandus,
 aggredienti primitias hæc offerre, eveniat.
 Hisce itaque omissis ad Te, Candidissime Le-
 ctor, memet accingam, ut hosce jam meos stu-
 diorum progressus, rudes, ac impolitos, quos
 sub difficultatem maximam latentes favorabi-
 lioris sinus amplexu comiter blandèq; excipi-
 as, atq; solite ingenuitatis tuæ radiis, sepositis
 ac repulsis invidentium nebulis, lucefcere pau-
 lulum sinas, imò splendescere facias. Id certò
 certius mihi promitto, dum haud rarò conti-
 git iis, qui benevolentia sua insignium medi-
 tationum pensitatores ducuntur, tum & spe-
 rantur

PRÆFATIO.

rantur, punitores pessimi, vindices acerrimi, inveniuntur, haud in mentem sibi revocantes illud cunctorum naturæ infusum,

Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris,

Illud autem ingenuè fatear, me, nunquam cupidinem quandam invasisse, ut proprio Marte, aut pruritu aliquali, nec temeritatis, curiositatis, inanis gloriæ, vanæque fiducia aviditate banc dissertatiunculam typis committerem; sed, ut supra indicavi, Insignium virorum benè mihi cupientiû commotiones id effecerunt, ut partem imprimis DE ORTU REIPUBLICÆ IN STATU INTEGRITATIS, sua sanè laude haud defraudandam, tam ob suam sublimitatem & majestatem, quam ob raritatem, nunquam antea, quantum mihi quidem constat, agitatum actali methodo formandam candidiorum examini sisterem. Consequentem sectionem de CONTINUATIONE REIP. IN STATU ANTE DILUVIUM, ob temporis angustiam, ob curte suppellectilis penuriam, ob immaturitatem ingenii, ob tenuitatem fortunæ, cum ob varias occupationes negotiorum, tum ob magnitudinem sua mole laborantem, prælo subjicere mihi hac vice non licuit, quæ tamen quoad perfectionem suam suis pro tempore nititur fulcris; id itidem

PRÆFATIO.

dem testimonium perhibebunt illi, quorum visui obnoxia fuerit; & ingredientibus posthac meum Musæolum, illud haud minus politè confectum opus posterius inspiciendi rimandique aditus patebit. Donec affulgente occasione, sincero favore ac infucata affectione me amplecti ne graventur, verùm dignentur; ex qua remihi viam quasi pararent non solum ad bocce perficiendum, sed majora supra vires tentanda. Ultimò inficias ire nequeo me heic multa inopia librorum & festinatione nimia intacta reliquisse, quæ tamen in rem præsentem debuissent annotari. Citationes omnes consultò omisi, hanc ob causam, ut cum ad maturitatis limites pervenerim, inter maturiora ætati meæ convenientia de novo tam eas, quam objectiones collectas cum suis responsionibus tangam, quibus iterum animadversiones & notas politicas huic rei necessarias adjungam, fugiens pro temporis necessitate omnem prolixitatem tantarum rerum quam verborum, tantum in compendium committere ea, quæ volui, animus fuit; quoniam aliàs meos sustinenda huic moli prorsus impares agnovi humeros. Sciat proinde quilibet, quod nihil majus decet Philosophum, quam in amore veritatis & moderata judicandi libertate perseverare; nihil

abomi-

PRÆFATIO.

abominabilius turpiusq; deprehenditur, quam rerum omnium dominatricem Intellectum mancipare servum & mancipium alienæ opinionis, plusque auctoritati aliorum inherere, quam animi certi sententiæ tribuere. Idcirco SENECEÆ nunc utar verbis; Non me cuidam mancipavi, nullius nomen fero: multum Magnorum Virorum iudicio credo, aliquid & meo vindico; nam illi non inventa, sed quærenda nobis reliquerunt. Tuum jam erit, C. L. mihi tuos candidiores affectus impertiri, ut dum scripta mea manu volvas, voluntatem tunc magis, quam ista magnificias; si censorem Te exhibeas, mitiorem in partem, quod æquissimi Judicis est, interpreteris. Quia juveni sufficiat saltem tentasse, at impossibile est cuncta ex asse assequi posse. Hacce cum legis, altius perpende, ac me à morsu iniquorum defende, id non meritum meum desiderat, sed ipsa postulat humanitas. Vale, & bisce aliisque meis ausibus semper fave.

SAPI-

SAPIENTISSIMI ARCHITECT
LEVAMINE!
DISCURSUS

De

ORTU REIPUBLICAE
IN STATU PRIMÆVO.

SECTIO ANTECEDENS,
UBI VERBORUM PRIOR, RERUM
POSTERIOR EST INTER-
PRETATIO.

ARTIC: I.

TAntam diversarum,
in hoc celeberrimo Omni-
potentissimi Conditoris
theatro, volventium rerum, tam cœlesti-
um, quam terrestrium, tam superioris
conditionis arcanorum, quam inferioris
vicissitudinis consiliorum, ac tam ma-
gnificam excellentiam, gloriosæ pompæ
magnificentiam; quæ cum concordis
discordiæ & discordis concordia sensu,
mentibus, cum profunditatem, tum sub-
limitatem earum scrutantium sese insi-
nuat, non potest non humani intellectus
imbecillitas, animo in admirationem ra-
pto, oculorum acie pulchritudinis dele-
ctanti vehementia & amoris indulgen-
tia captivata, perpendere, lustrare, con-
templari. Hæc autem Mysteria, hæc
magnalia, imò divina prorsus, & extrin-
seca

Causam
otius u-
niversi
producti-
onis loco
procemii
expendet-

seca ac accidentali, & intrinseca seu essentiali sua bonitate coruscantia operum molimina, nemo unquam curiosè pervadit, nisi is, cujus cognoscendi aviditas, per potissimas illorum classes, per iter ad causam totius hujus productæ universitatis deducens, inoffenso pede castissimè ambulat. Objicitur proinde omnium primò in aspectabili hujus orbis circulo anxie indagantium vultui, elegantissima cœli sphaera, terreno corpore longè pivatantior potiorqve, nulla injuria unquam corrumpenda; In qua rotundam naturæ machinam spatiosè ambiente, incredibili artificio, tot stellarum faeces, tot syderum ignes, tanquam micantes gemmæ, splendentes margaritæ, insculpta fulgent. Inter hos sublimium luminarium globos, primam sibi vendicat sedem, ut reliquorum ille Dux, Princeps ac Monarcha, sic cunctorum simulachrorum decus, Sol videlicet, qui ab oriente per gradus veluti quosdam in meridiem contendens, nunc hanc, nunc illam, nunc aliam ulterius regionem, diffusis radiis illustrat, spatiaque particularum minimarum volitantium immensa, fulgentissimo suo lumine implet, ac per-

fundit; quique aureo suo fulgore, jam ortum, rursus occasum, dies noctesque revocat, nec non horarum, hebdomadarum, mensium, annorum, omniumque temporum cursus, distinctione, ac vices rerum, sua variabili pictura designat; præcipuè dum illam Zodiaci lineam, duodecim distinctam signis percurrit, modò vernam temperiem, modò æstivalium dierum gratiam, summâ cum amœnitate nobis offerendo, modò fertilem autumnum efficiendo, modò sævam horridamque hyemem longius profligando. Huic confine est, opacum & sydereum corpus Lunæ, moderatoris sui luce tantum superbiens, humorisque ac generationis Domina existens, cujus quoque mutabilis facies, argenteo suo splendore, vel augetur vel senescit, nunc in cornua curvata, mox æqua portione divisa, paulò post in orbem sinuata, repente nulla conspicitur. Taceo pariter ætherei oceani limpidissimam ac subtilissimam auram, summa constantem conspiratione: Taceo nexibus unanimatis extensum aërem, etiam penitissimos rerum pervagantem poros; leni aura ac tenuitate sua cuncta vegetantem,

tēm; adhæc imbres contractis nubibus, hisce verò congelatis nives grandinesque effundentem; nunc vicissim serenitatem depulsis nubeculis egregiè recipientem. Nihil de aquarum miraculis referam, aut de liqvore, jam é suis fontibus profluente, jamque tripudiante in fretis, aut latè patentibus maris spatiis, licet summam terram emineant, suis tamen contenta sunt terminis, ut limites sibi præscriptos etiam in maximis fluxuum & refluxuum agitationibus unquam excedant; nec terram obruunt & operiunt, sed quasi reverentiâ quâdam seu lentè à littore repunt, seu subitò fugiunt. Prætereo penetrabilem ignis subtilitatem, qui in totâ suâ natura fervidus viget, ceterisque omnibus salutarem impertit vitalemq; calorem; undè cum cunctæ fere mundi partes eò sustententur, procreandi vim, causamque gignendi, ei inesse, non obscurè colligitur. Tandem, silentii peplo planè terræ involvam molem, dignitate & præstantiâ suâ nullis pulcherrimi hujus mundi partibus inferiorem; at densis & diffusis sylvis arboribus multa fronde vestitis, campis amplis; montibus altis, odoriferis herbis, floribus

bus collucentibus exornatam: Omnibus verò vestimentorum & frumentorum generibus in sustentationem vitæ copiosè abundantem. Hisce omnibus recensitis, tam magnetica mutuæ consociationis inspirata est harmonia, tanta series, ineffabilisque concentus, ut unius etiam minimam solutionem, alterationem, seu passionem, alterius corruptio, imò interitus certò certius insequatur. At verò, quod Aër incolas, hoc modo, proprios agnoscat, veluti aves alarum remigiis pulchras: aqua pisces peltâ squameâ indutos: tellus infinitas rerum species, & in ordine ad nos, planè innumerabiles; quod, inquam, deprehendimus statos superiorum domiciliorum cursus, certas astrorum trajectiones, notabiles eventuum commutationes, constitutis vicibus insignes; num fortunæ temeritati aut viribus alicujus materiæ adscribendum? nequaquam; ast plenis potius faucibus profitendum, Deum molitorem hujus fabricæ summum, sicut cuncta creasse, & per omnia secula sua benignitate ac prudentiâ moderasse, providentiâ temperasse, ita quoq; eadem suæ celebrationis, honoris, ac gloriæ manifestatione

tione nec non universi humani generis gratiâ, sapientissimè produxisse. Idque dilucidius patefcatur, si mentem oculosq; reflectimus ad primam rationalis naturæ stirpem, ADAMUM, quem in palatium à se conditum cum induisset Creator, tanquam eorum, quæ fecisset, contemplatorem ac Dominum, in amænissimo loco, deliciarumque plenissimo, collocavit, terræ, mari, ceterisque præfecit, quæ ad hominum usum comparata erant; eiq; tantam sapientiam attribuit, quanta præditum esse debuit Divinum illud Animal, quod non aliis modò imperaturum erat, verum initium etiam allaturum iis, qui in omni perpetuitate consequentis temporis regimen obtinerent. Huic insuper durante adhuc conversatione Paradisiaca jucundissima, nihil sentienti miseræ, nihil percipienti indigentia, sed aspicienti nascentis mundi principia, progressiones, imò, obstupentibus sensibus, intento animo, sagacioris mentis lance perspicienti rerum cœlestium, aëriarum, atrium, aquatiliūq; naturam: aliarum durationem, constantiam, celeritatem: aliarum incrementorum, & decrementorum repentinas mutationes,

tarditates; ne solitariam ageret vitam, conjuncta est socia, decora facie, ac venusta corporis munditie, sexu diversa, natura tamen, conditione, atque forma eadem, cujus potiundi consortii ADAMO omnium mortalium parenti ac genitori ingens invasit cupido; unde ipse etiam illam nomine & omine Evam per invitationem omnium membrorum junctæ amabilis conspirationis, sincera fronte, lætis oculis, ore blando, grata facundia, imò, ut rem omnem verbo complectar, candidæ totius faciei vigore, omnibus, cum animæ, tum corporis partibus, ad lætitiâ inenarabilem profusis, viro omnis tunc perfectionis tam excellentiæ, quam sapientiæ compote dignis, allexit. Cujus petitioni & desideriis cum gaudio comiter ab illa exceptis, majore castissimi amoris efficacia, & voluptate penitus prona, suffragabatur fœmina. Conjunctione igitur facta, auspiciis divinis, hæc statim ubera præbuit familiæ, illa iterum civitati, quæ nihil aliud est, quam simplicium per plurimum congeries & compositio. Ex hisce levibus initiis omnium *RERUM PUBLICARUM* fastigia, sua sortita sunt incrementa, quæ tanto etiam excel-

excellentiore gaudebant beatitudine,
quò firmiter unicuique ad oculum elu-
cescit, eadem à vitiorum fuisse sce-
leribus remota, honestati verò proxi-
ma, imò virtutum omnium in hacce fra-
gilitate vitæ perfectissima Schola.

Cujus viam introitus vobis latius ape-
riundi, ac istius rei unicuiq; ob uberio-
rem cognitionem manifestandæ ergo; nequa-
quam mearum virium nixu, sed divino
ductu per felicem ingressum, feliciorum
successum, progressumve, felicissimumq;
tandem egressum, nunc telam ordior.

Art: II.

EXpansis hoc modo meæ intentionis
velis, ex inveterata verè Philoso-
phantium consuetudine, à re mea non
esse alienum duxi, paucis præprimis in
ipso limine hujus discursus, priusquam
ad alia memet accingam, *de Definitione
Nominali seu Ονομαλογία REIPUBLI-
CÆ* verba facere, quò deinde transitus
mihi sit ad intimiora longè expeditior.
Neminem enim latet, ignorantem *Ενέργει-
αν* vocis, interiores ipsius rei recessus
vix patere. Hanc ob causam originem

Etymolo-
gia Rei-
publicæ.

vocis investigandam, investigatam sub
 examen revocandam esse, in animum
 induxi meum. Nonnulli existimant vo-
 cabulum *REIPUBLICÆ* descendere
 à verbo *publicandi* i. e. palam indicandi
 seu potius gerendi, administrandi, pro-
 spiciendi, &c. Et nomine *rei*, quasi res,
 quæ publicè geritur. Quidam origina-
 tionem ejus deducunt à re, quæ nego-
 tia & actiones personarum includit, &
 voce, *Publicus, a, um*, quam vicissim alij à
populo derivant, quasi Res populi esset; cu-
 jus sententiæ sunt Fautores, AUGUSTI-
 NUS, CELLARIUS, PRÆTORIUS, alijq;
 per plurimi magui nominis viri; consonat
 & hisce lingvæ Gallicæ à Latinitate pro-
 manantis genius, dum *Republique, à le bien
 publique*, à bono publico; In quo pari-
 ter *REIPUBLICÆ* Regimen optimū
 consistere à politicarum rerum peritis
 verè præsumitur. At Græcum Idioma
REMPUBLICAM per *Πολιτείαν*, quæ,
 est forma civitatis, & finis internus ma-
 teriæ & subjecti proximi, enunciat; lu-
 bet natales inquirere hujus in verbo *πο-
 λιτεύομαι* i. e. *REMPUBLICAM* gero;
 Unde denominationem accipere *οἱ πολι-
 τικοὶ ἄνδρες*, homines civiles, *REIPU-*

BLICÆ administrationis causa, in civitate degentes, à quorum ordine sicut eliminantur falsis technis alios deludentes, omniq; astutiâ, & fallacijs instructi varijs; Sic ipsdem solum annumerandi sunt in civili Prudentiâ Excellentiores, honestisq; civitatem artibus, ex æquo & bono, ad mandatum cœli atqve ad Imperium rectæ rationis unicè dirigentes; Qui quoque sint memores præteritorû, præsentium quasi, experientia assiduâ in futurorum momenta descendentes. Ceterum quoniam locus hic, qui in referenda verborum occupatur significatione, non magna usq; adeò scaret difficultate, quapropter diffusioem ejus cæteris relinqvens explicationem, ad ea properabo, quæ graviore rerum pondere onusta esse videntur.

Art: III.

Cum autem *immediate* accuratior sese nunc mihi objiciat ea pensatio, quæ vocis alicujus diluere solet æquivocationes; Idcirco tam genuinam, quam varias variorum Auctorum circa præsentem materiam acceptiones enotare, paucis-

Homo-
nymia-
Reipu-
blicæ.

paucisq; delibare saltem animus est. Sciendum itaq; *REIPUBLICÆ* nomen, vel subire considerationem *Latiorem*, dum pro quovis Imperio, legum gubernaculis, quod regitur, venit: Vel *strictiorem*, dum pro sola administratione civitatis; *adquatè verò*, formam à paucis, vel pluribus duntaxat constantem indigitat. Accipitur alias secūdm BOSIUM modò *abstractè*, ut (1) pro ordine Imperantium & Obedientium in civitate iisdem juribus fruente, (2) juxta ARISTOTELEM pro re, quæ totius est civitatis aut societatis, seu quæ pertinet ad civilem societatem (3) pro civitatis statu, iudice TACITO, in libro Annalium. (4) pro militari imperio, in Comædijs summâ industria conscriptis, Auctore PLAUTO. (5) pro utilitate civium, & salute publica; Ut Politicis nervum totius ex asse tangentibus visum. Modò *concretè* æstimatur, pro multitudine vel cœtu hominum in unum honesti & utilitatis causa congregato, ut Schola loquitur. Verùm a quibusdam *generatiter*, pro quovis imperio, in variis locis, ut apud CONRINGIUM. Huic paulò alio sensu assentitur HIPPOLITUS A LAPI-

LAPIDE. Pro regno, pugnat FORSTNERUS in notis suis ad TACITUM; cui quoque album calculum addunt Scriptores alii haud infimi subsellii. Sed horum nomina jam recitare prohibet consideratio rerum. Pro dominio militat multorum Auctoritas, in quibus eminet NOB: PUFFENDORFIUS prolixo juris naturæ doctorum ordine stipatus; Vel *Specialiter*, pro quovis civitatis nulli alteri Subjectæ gubernationis modo sumitur, testibus CONRINGIO & FELDENO. Et reverà in genere, ut antea innuebam, tribuitur omnibus tribus rectis formis *RESPUBLICA*, quia hæc illas in se includit, ut genus speciem. Neq; moram injiciam vocabulis, *CIVITATIS & REIPUBLICÆ*, quamvis quidam auxiliè in ea inquirant, ac deinde contendant, jam *conceptu universali*, jam verò *particulari*, distinguvi ac discriminari. Etsi parum ad rem faciat materiæ cognitio, si non adhibueris formam, cujus partes in Fabrica humani corporis Anima masculè sustinet; Nec civitas dicitur sine civibus, eorumq; justà administratione; Consimile quoq; de superioribus antedictis

Judicium esto. Volventibus, quod ut pluri-
 ci modo Imperij & Regni vocularum
 origo effertur, ad manus semper erunt
 Celeberrimi Scriptores, PUFFENDORF-
 FIUS, BOSIUS, tum BOECLERUS, & alij
 scriptis publicis clarissimi.

Art: IV.

Synony-
 mia Rei-
 publicæ.

Hisce antecedentibus leniter leviterq̄
 libatis, tandem pedem jam pro-
 moveam ad voces eandem acceptio-
 nem significationemve cum *REPU-
 BLICA* admittentes. Quapropter no-
 tio in civitate Græca exprimitur per
 τὸ πολίτευμα τῆς πόλεως i. e. *Summum
 Imperium*; Ut oculis cernere licet a-
 pud FELDENUM, JOHANNEM FREI-
 GIUM, in quæstionibus ejus Politicis,
 & CONRINGIUM, quamvis hic vocem
 Imperij in quibusdam locis Germanis
 solum competere, & nullis aliis summa
 licet & absoluta gaudentibus potestate,
 assertum eat. Tum autem *sensu The-
 ologico*, non verò *Politico*, ejus a parti-
 bus stare quæ. Idem Judicium ferendum
 est de *Regno*, quod legentibus FORST-
 NERUM, in ejus annotationibus ad TA-
 CITUM

CITUM liquidò patet. Dicitur præter-
 eà administratio seu forma ipsa, prout
 Politicorum subsellia nos edocent. Præ-
 fertim verò vocabulum ἡ πολιτείας i. e.
Politie, agnoscit CELLARIUS, alio mo-
 do, ut *ordo Civitatis*, sicut visum est Reve-
 rendissimo Dn. Doctori GEZELIO,
 summæ venerationis & eminentiæ Viro,
 CONRINGIO, JACOBO MARTINI,
 LIEBENTHAL; Civitas, quæ vitæ melio-
 ris honestatisq; custos, ac pacis munimen-
 tum, est pars REIPUBLICÆ, inquit PRÆ-
 TORIUS; atq; sic pars potest prædicari de
 toto & vice versa. Tametsi hæ voces apud
 omnes etiam distingvantur *mate-
 rialiter & formaliter*, ut supra expo-
 situm est. BOSIUS ad notitiam Rerum-
 publicarum, & BECMANNUS in hi-
 storia Orbis terrarum nominant liberas
 Civitates, REIPUBLICÆ nomine.
 Interdum sortitur appellationem *Do-
 minii*, suam Jurisdictionem ac præemi-
 nentiam potestatis sustinentis, ita ta-
 men, ut alterius subjiciatur Imperio, si-
 cuti Ducatus & Comitatus &c; De qui-
 bus idem prænominatus CONRINGIUS.
 Existimandum nobis puto *REMPUBLI-
 CAM* æquali, seu pari modo enuncia-
 ri pos-

ri posse, pro quavis civitate justo legum vigore conglutinata, pro quovis etiam Regiminis statu, quamvis Imperium, Regnum & Dominium inter se differant, gradu saltem, non verò *realiter, specie,* non verò *genere, strictè,* non *latè;* Nam apud æquiores Politicos, præsertim autem eos, quorum prolixam protuli seriem, ad eundem titulum referuntur, quasi pari passu ambularent, quod ferè saniore mente accipiendum *politice,* non autem *Ecclesiastice,* primo intuitu autumo. Nonnulli quidem distinctionem attulerunt inter limites majores & minores, quæ tamen pro uno eodemque habet BOSIUS. Ast unicuique in utramque partem liberam sentiendi facultatem concedo. Verum enim verò a magno illo STAGIRITA, *Vita civitatis,* à SOCRATE *civitatis anima, virtus civitatis,* a SPEUSIPPO in definitione Platonica, à LIEBENTHAL verò ordo, à CONRINGIO *anima, Ratio, forma,* quasi vocatur *RESPUBLICA,* societatum vinculum, familiarum copula, concordix ministra, legum custos, securitatis portus, virtutum nutrix, vitiorum vindex, litera-

rum & artium genitrix atque origo, verum libertatis defensor, ac salutis omnium mortalium, ut multa paucis includam, optimum & cœleste Regimen. Ne justo tardior in talibus essem, multum operis hisce enumerandis impendere haud a re putavi; Itaque brevibus & sanè quam brevissimè memet expedi; Unde jam non vires ingenij ostendendi gratia, sed saltem *obiter, sincere & dilucide*, ad ipsius rei viscera perscrutanda contendam.

Art. V.

Definitioni nominali τὴν πραγμασίαν, seu realem, ex legibus Scholæ subjiciam. Missis itaque illis tanquam levioribus, interim tamen ad rei cognitionem plurimum facientibus, nobis in primis nunc curæ cordique erit, scire **REIPUBLICÆ** definitionem, in qua concinnandâ tot ferè sententiarum dissentientium occurrunt agmina, quot unquam capita reperta sunt, quæ in ejus consideratione animi conamine diligenter desudarunt. Placuit aliis, utpote **THOMÆ & LAMBERTO REMPUBLICAM**

Definitio
Reipublicæ.

BLICAM per *Ordinationem*, velut accuratum ejus conceptum convenientiæ circumscribere. Aliis autem per *Multitudinem*, in quorum numero est *BODINUS*; Quidam *Cætum* loco generis ponunt, haud infirmis rationum nitentes fulcimentis, quibus quoque favet *KECKERMANNUS*; quæ quoque assertiones nec absurditati litant, quatenus ille sc: *cætus REIPUBLICÆ*, & civitati materia esse innexa subintelligitur; attamen *REIPUBLICÆ* genus esse nequeunt, quatenus *RESPUBLICA* formam civitatis denotat. Et Genus nunquam petitur ab ipsa ejus essentia nec à forma, quam *RESPUBLICA* multitudini in unum congregatæ benè vivendi causa, superaddit. Nonnulli definiunt eam per *Gubernationem*, inter quos *BOSIUS*; Quidquid sit, illud adæquatum Genus neutiquam mihi videtur. Ceterum plerique Politici, veluti *ARNISÆUS*, *CELLARIUS*, *JACOBUS MARTINI*, *LIEBENTHAL*, & eandem cum *ARISTOTELE* fovent sententiam, & illam per *Ordinem* definiunt, quod etiam rectæ rationi censetur consentaneum. Hanc ob causam singulis

corda-

cordatis, talem nulla obscuritatis caligine obfuscatam, offero descriptionem:

RESPUBLICA est ordo civitatis, seu potius administratio civium, sub summa potestate in civitate mutuo rerum, operum & Jurium causa instituta.

Genus hujus est *ADMINISTRATIO*, nō *privata*, quæ solum unicuiq; homini in Societate degenti, suarumque rerum curam agenti, neglectis ceteris, competit; Sed *Publica*, respiciens singulorum utilitatem, salutem, tam directionem summam habentium, quam subditorum, vel uno verbo, omnium, in civitate vitam colentium, incolumem ac tranquillam. *Administratio* ipsa consistit in ordine imperantium & obediendum, qui nihil aliud est, quam *forma*, quæ vicissim est *modus*, quo summa rerum vel uni, vel pluribus, seu singulis committitur, atque *REIPUBLICÆ* in-

CÆ inhæret, tanquam subjecto, prout *SCIPIO AMIRATUS* in dissertationibus suis Politicis observavit.

Differentia specifica delumitur, petiturque ab *objecto*, quod sunt *CIVES*, non brutorum, sed *hominum*, (ut narrat *WENDELINUS*) in una civitate viventium, non verò aliorum extra limites ac terminos, in aliis oris & regionibus dominium habentium. Nam quisque in sua jurisdictione, suis agnoscitur legibus, moribus, & vitæ generibus: Atque hinc resultat, quod alterius alicujus civitatis membrum esse rårò deprehendatur quispiam, dum vitam & corpus cum bonis suis uni duntaxat mancipaverit.

SUB SUMMA, intelligendum est, quod omni alio majus, seu qui hominibus ceteris superior est, nullam agnoscens eminentiorem præter divinam solam essentiam, cum vicibus Dei, hisce in terrarum habitaculis fungatur, prorsus in suo gradu supremis (de summa summitate audituri erimus Bono cum *DEO*, cum ad fontem *REIPUBLICÆ* perventum fuerit.) Nam ut *Ordo* in civitate, observeretur, necesse est, aliquem esse

esse *summum*, à quo cetera omnia de-
 pendeant. Quò autem luce meridia-
 nâ clarius res illucescat, intrepidè ad-
 firmare audeo in Civitate, si modò
 perfectæ Civitatis nomen velit tueri,
 necessariò *summum* aliquod caput emi-
 nere debere, à sinistris hominum ju-
 diciis, tum & arbitrio vacans, nulliusq;
 coactioni obnoxium. Et quia nihil ad-
 miratione dignius, nihil cultu venera-
 tionis sanctius, Majestate augustius, ac
 eminentius in caducis hisce existit, ac re-
 peritur rebus; ergò contra illud in sub-
 limitatis throno positum, habitu rega-
 li indutum, insurgere ac moliri aliquid,
 nemo, nisi audaciæ œstro percitus au-
 debit; nisiq; talis omnis honestatis pudor-
 em abnuere ac seponere dejectis & Dei,
 & naturæ præceptis velit. De ceterò
 harum scientiam rerum qui cupit hau-
 rire uberiolem, adeat jurium naturalium
 Scriptores, quorum primus post ARI-
 STOTELEM & TULLIUM nodum
 Gordianum fregit, solvitqve HUGO
 GROTIUS, Belgarum illud Decus & Lu-
 men; Quem longa serie comitantur
 alii viri longè doctissimi.

POTESTATE i. e. eminentiâ, Majestate, Dignitate &c. à DEO T. O. M. cuidam, vel pluribus concessa, ut Imperium in ceteros habeat, quod *mediate* per populum, fatente Nob. Dn. PUFENDORFIO, defertur, in personam ab ipso electione huic rei destinatam.

Aliter à **SUMMA POTESTATE**, i. e. penes quos est summa potestas, vel penes unum, vel penes multos, sive universos: Et semper civitati hæc coæva, & naturalis est, ut anima corpori, ad constitutionem hominis.

In **CIVITATE**, scilicet in quolibet Imperio, Regno, Dominatu, Principatu, quorum antea mentionem fecimus.

Finis igitur ejusdem est, **MUTUO RERUM, OPERUM, & JURIORUM CAUSA INSTITUTIO**, ab altissimo ordinata: ut unus alteri, seu communi urbanæ societatis utilitati, quæ in **REPUBLICA** est quærenda, adjutorio, auxilio solatio, atque delectamento sit, præsertim beatitudinis, omniumque rerum ad scopum saluberrimum dirigendi gratia, introducta **RESPUBLICA**. Denique via & aditus majora desiderantibus semper aperta persistit apud Præcepto-

res tam mutos, quam ore docentes,
quò etiam eos remitto, quibus hujus
cognitionis ulterior & exactior arripet
informa:io.

Art: VI.

Sed in antecessum notandus est, pri- Divisio
 usquam ad Divisionem properem, Reipu-
Scopus, seu Finis civitatis, ARISTOTELI blica.
τέλος dictus, ad què omnes secundū actio-
 nes leges in *REPUBLICA* diriguntur,
 attendendo ad *REIPUBLICÆ*, πρώτως,
 & *primariò* salutem, dein *δευτέρως* & *se-*
cundariò dominantium, qui esse possunt,
 seu unus, seu plures, vel omnes; Unde
 quoq; diversitas *RERUMPUBLICA-*
RUM, prout formæ istarum aliam, atq;
 aliam sortiuntur indolem, emanat atq;
 ebullit. Ut scilicet suprema Dignitas
 ac jura Majestatis, aut *indivisim* tractā-
 tur, vel à pluribus, vel deniq; à majore
 civitatis parte.

Quò autem manifestius hæc omnium
 in conspectum ponantur, prolixiores hic
 non nihil ducam lineas, id tantum de-
 pingens, ut dum unus ad fastigii regalis
 evehatur gloriam, absolutumque impe-

rium in sibi subjectos obtinet; tunc ille nomine condecoratur *Monarcha*, & Regnum ipsius *Monarchia*, ἀ μόνον, *solus*, & ἀρχή, *imperium*; quasi *solitarium imperium*; De hocce, Oraculum SOLONI redditum fuit: εὐδαιμον ἀκέραιον ἐν κήρῳ ἀκέραιον i. e. Urbecula est felix, quæ præconem audit unum. Sunt nonnulli in eâ delicatâ opinione, quasi ejusmodi solus sit, qui imperium administrans, intentione *primariâ*, rerum suarum curam gerat, *secundariâ* verò, subditorum, ac singulorum tranquillitatem procuret, iustar Domini sui servi, quod & iisdem ferè verbis pronunciatum it MARINIUS, nobili genere in POLONIA natus. Sed ego religione veritatis ductus, existimo hunc cum aliis plerisque à Regiâ propemodum viâ aberrare, principatum *κέραιον*, & proprie talem cum Dominatione, cujus usus tum ob genium populi, tum situationem loci, tum climatis naturam, in TURCIA atque MOSCOVIA, viget, proterve commiscendo. Aliud vero obtinet in Regimine moderato, ubi sceptris imperii fulgens, prospicit suo ante omnia gregi, à Potentissimo sibi concredito,

non tamen prorsus posthabitâ ratione
 suæ prosperitatis & valetudinis, qua
 ipsi etiam quam maximè curæ cordique
 sit; cum in capitis salute membrorum
 omnium requiescat felicitas. Interim
 tamen perpetuò in mentem sibi revo-
 cabit Imperator, quod quoque singulis
 coronatorum animo infixum esse deber,
 Regimen videlicet eorum omne, *obedi-*
entium ob causâ, esse investû. Regna enim
 singula ad utilitatem *parentium*, non
imperantium facta, inquit FERNELIUS
 VASQVIUS. Sed optima *RESPUBLI-*
CA meretur dici, ubi circa utriusque,
 tam *Regis*, quam *subditorum*, utilitatem
 ac securitatem omnis movetur lapis,
 fitque potissimum tunc, cum is, qui
 ad clavum sedet, pietate & Justitiâ ful-
 get, dum *Civitas*, & obsecundantium
 & optimorum civium frequentia orna-
 ta coruscat, splendet opulentiâ potens,
 legibus exulta, disciplina militari in-
 victa, imperii magnitudine augusta,
 rerum præclarè gestarum famâ clarissi-
 ma celeberrimaque. Sanè communis
 omnium gentium, scriptorum, & se-
 culorum sonat confessio, toto in orbe

nullibi reperiri aliquid, siue humanâ in-
 dustria exquisitius elaboratum, siue per-
 fectius absolutum, quam *Imperium*, cu-
 jus culmina tali nitent sole, qui ad eo-
 rum, quibus obsequii est mandata glo-
 ria, salutem, ita est attentus, quemad-
 modum ad navis, quâ vehuntur pere-
 grinationis periculo sese exponentes,
 seu committentes, protectionem atq;
 circumspeditionem, gubernator. Quod
 & XENOPHON innuit, dum in hæc-
 ce verba erumpit: *Reges* sunt,
 qui *RERUM PUBLICARUM* non
 Domini & Arbitri, sed *Tutores & Ad-
 ministri*, seu potius tanquam *Parentes*
 filiorum suorum commodum summo
 procurant studio. Hujusmodi ἀπέρας
 & immediatè opponitur *Tyrannis*, quod
 vocabulum, infestissimum hisce tem-
 poribus, quamvis pristinis seculis in bo-
 na significatione usitatissimum fuit.

Excipit sermocinationem de Monar-
 chiâ tractatio *Aristocratia*, quæ ratione
 etymi genus deducit à duabus voculis
 integris, videlicet ἄριστος, *optimus*, &
 κράτος, *robur*, vis, potentia, imperium,
 atque sic ex illis distinctis coalescit sen-
 sus, tanquam diceret *Gubernationem*
opti-

Optimum ; quæ nec suis defraudanda venit encomiis, modò proceres illi, qui præsumunt ex amissi sint optimi, nec tam ob immensam opum abundantiam, aut divitiarum copiam famigeratissimi, quã ob virtutum & prudentiæ splendorem, in oculis omnium spectabiles.

Denique nec illud sicco prætereundum pede, quod dum ferè omnes æqualiter *REPUBLICAM* administrant, & quisque suarum partium studium tenet, ac operam præcipuè rei navat suam, neglectis ceteris intra idem societatis consortium existentibus, enascitur *Democratia*, quæ vox itidem notatione Græca ex *δημος* i. e. *populus*, & *κρατος* *Regimen*, debet originem, habetque locum, ubi summa rerum penes instabile illud vulgus, indiscriminatim fluctuat. Atque ex hisce præcedentibus clarum est, *REPUBLICÆ* varios esse fines. Quibus omnibus prolixa Politicorum volumina diffusius agunt, ad quæ omnes remissos volo, mihi vero brevitas studium est gratissimum.

Jam vero omnes, juxta doctorum præcepta, tres agnoscunt *species*, propriè dictas, nempe *Monarchiam*, *Aristocra-*

tiam, *Democratiam*. In quarum pensitatione aliquali, non nihil meam huc usque exercui crenam. Hic verò mitto, propter angustiam pagellarum, divisiones illarum varias, singulis Palladis cultoribus familiares. Ut sunt PUFFENDORFII, in *Regularem*, & CELLARII, in *simplicem*, quæ includit in se, tam Regnum, Tyrannidem, quam Aristocratiam, Oligarchiam, Politiam, Democratiam, & hæ vocantur ab ARISTOTELE vel *Rectæ*, i. e. utilitatem communem intendentes, vel ad publicum bonum omnia referentes; vel *Corruptæ*, seu *prolapsæ*, quæ privatam felicitatem vel unius, vel plurium, vel omnium, & singulorum inspicientes, à publicâ salute in quovis genere deficient, quæ verò omnes formæ sub appellatione simplicium veniunt; Et in *Irregularem*, vel *Compositam*, seu *Mixtam*, quæ inter se misceri possunt, non aliter, ac Elementa in unam massam coalescentia confusum constituunt corpus; Sed hujus *dogmatis* Patronos, quos ARNISÆUS enumerat, enumeratos etiam eorum errores refutat, alto supercilio spernimus. Cum nulla tam perfecta mixtio admit-

tatur,

tatur, cujus aliqua pars, non denique reliquas exuperet, inque suam naturam transformet. De *REIPUBLICÆ* igitur mixtura nunquam concedenda, pervolvere licet, FORSTNERI notas ad TACITUM, tum & Mag: JOHANNIS MUNSTERI, arctæ vinculo amicitiae mihi conjunctissimi, inauguralem dissertationem nuper editam, sub Titulo frontispicio præfixo, de *Ænigmate seculi* sive *Ratione status*; Ibi enim ille hanc Mixtæ *REIPUBLICÆ* umbram, nil nisi *monstrum Politicum* esse apertè profiteretur.

Per plurimorum judiciis hoc modo discussis, jubet propositi ratio, ut paucissimis *ἐπιχειρήματα* meam ac censuram super hæc aperiam res.

Est igitur (A) in *Genere*, *RESPUBLICA* alia *Universalis*, (a) ut *imperium*, & *Regnum* uni competens; Illa iterū vel (N) *absoluta*, cum unus omnium absolutè singulis dominatur, non secundum libidinem, sepositis omnis juris naturalis monitis, ac humanitatis modestiæque legibus; Sed quorumcunve in naturali statu, & libertate, (quæ naturaliter omnibus hominibus coæva) ætatem de-
gentium

gentium salutem promovet. In qualibet quidem civitate propriè dicta, existit tale imperium, saltem *habitualmente* & *quoad actus specificationem*, si non semper *exercitio*; vel (α) *limitata* ubi imperium summum alicui concessum specialioribus saltem legibus fundatum esse notatur: de ea re videatur *Nob: PUFENDORE*. Alia *particularis*, (β) solum paucis conveniens, ac ad directionem Optimatum incolumitatem singulorum intendentem, sese attemperans, velut *supremus Dominatus*. Alia *popularis* (γ) æquale omnium regimen describens, ubi populus quisque suis rebus operam quam maximè adhibet, & tunc insignitur denominatione *Politie*. (B) *In specie verò, RESPUBLICA* alia *optima* est, ubi omnia diriguntur, bono ordine observato, ad salutem præcipuè Civium; vel *Vitiosa* ubi nulla ratione habità aliorum, dum quisque suis velificat commodis. Quod etiam mecum fatetur *ARNISÆUS*.

Art: VII.

Prærogativa harum specierum.

Peractis jam partibus *definitionis* & *Divisionis*, consequens est harum specierum

specierum *RERUM PUBLICARUM* mentione in superiore factarum præminentiam indigitare. Quamquam plurimi scientia rerum civilium periti hoc prætereundo iudicium suspendant suum, putantes, optima quævis ingeniis attemperata suis, reliquis præferenda esse. Nihil tamen interest, quin altero existente imperio votis ac voluptatibus consentaneo, altero verò magis conducente, quod si non iisdem vocabulis, tamen eodem sensu exprimit *ARISTOTELES*. Ego saltem sincero veritatis amore flagrans, non in *hypothesi* quicquam profero, factà excursionem ad has vel illas nationes, earumque incolas, quorum indolem, mores, ac instituta excutere animi non gestit lubentia. Etsi una quæque terrarum gens pro natura soli, ac cœli, suæ soleat formæ jactare prærogativam, contendens id genus imperii charitati proximum, defensioneque dignum esse debere, quod ibi loci floret, qui unumquemque genitum excepit, educatumque fovebat. In *Thesi* proinde res tractanda, etsi & tunc quænam harum formarum potissimum præ ceteris præferenda, eligendaque sit, etiam

etiam difficile determinatu, imò, haud proclive dictu.

§. I. Monarchia suos habet defensores, quos non ad semet allexit Aristocratiâ, quin locum etiam inveniat *Democratia*, quæ libertatis nomine a quibusdam commendatur; Sed vix verè; nam dulcedine otii pellecti, ac sui juris compotes facti, præcipuè immo- ratiorez populi, utique omnia turbant, unde nullo summis rerum præfecto Rectore, nullo administrationi civitatis certo adhibito capite, juxta libidinem, ac ad utilitatem quorundam & singulorum cuncta peraguntur; deinde discordiis, simultatibus, seditionibus civilibus lacescitur miserum in modum *Politia*. Nihil stolidius plebe: Nihil inconsideratius cœtu vulgari: Quid insipientius multitudinis captu: Et vulgi opinione inconstantius: mandatis, consiliis, præceptis decernunt commodis publicis obfutura, profuturis iterum quam vehementissime resistunt, nulla ratione justitiæ ducti, sed injustitiæ locum relinqvunt, portam iniquitatis aperiunt, omnia venalia habent, ut satis copiosè & eleganter de CATILINA, narrando

narrando procedit SALUSTIUS, laudatissimus Romanorum Scriptor. Quid de REPUBLICA benè meritis in populari hocce statu dicam? Publica certè custodia, exilium, carceres, ac vincula eorum sunt præmia; Econtra verò honores, dignitatesq; flagitiosos & facinorosos plerumqve consequuntur. Tali modo MILTIADEM strenuissimum Patriæ propugnatorem diem in vinculis obire supremū; THEMISTOCLEM GRÆCIÆ liberatorem in exilium; ac DEMOSTHENEM civem clarissimum exulis terere vitam coegit ATHENARUM turba, *indomita fera*; quo titulo, eadem, à LIPSIO in monitis ad *Politicam*, honoratur. Consimilem infamiæ notam, orbis illa Sydera & fulmina belli, ac lumina virtutis, EPAMINONDAM & PELOPIDAM, insignes præliorum duces, passos à THEBANIS legimus. Ceteros militiae domiqve claros non tangam, tantum hoc confiteri cogor, quod inter tales rerum status, vires invidiæ accrescant, quam gloriæ eminentis assiduam esse sociam, dixit quondam CORNELIUS NEPOS elegantia & puritate facundus; Cujus

partibus favet eodem ore VELLEJUS PATERCULUS, qui non solum stylo utitur arguto, sed etiam in exprimendo rerum sensu, accurato. Formam *Democraticam*, si interiora mecum intuearis, faciem præbere monstro similem, animadvertes. An hæcce jam libertas? imo fucata. O igitur misera conditio mortalium! O inexplebile malum! atque indigesta moles! & inconditum chaos!

Aristo-
cratiæ.

§. II. Sed nec desunt, qui *Aristocratiam* pomposis verborum phaleris ad cælum usque extollere conati sunt, maximè verò ob faciliorem negotiorum ac curarum expeditionem, cum unius mentis habitus capax esse omnium nequeat; Proinde censent, non ad unum cuncta libidine administrantem sua, devolvi debere res, cum sociatis viribus plurium indefessisque laboribus, expeditius munia effectui dabunt sua illustria, & heroica Ingenia rebus apta regendis, prospiciendisq;. Hanc mentem astu & calliditate quadam TIBERIUM aperuisse toti Senatui, quò expiscaretur, quid de Persona sua sentiret, testatur TACITUS. Et posito, quod verita-

veritatis centro innitatur commune illud, omnium quod in ore circumfertur dicitur, videlicet, *plus videre oculos quàm oculum*; Contrariam nihilominus in rationem PHÆDRUS dicendo: *Dominum* (puta rei suæ familiaris vigilantissimum) *Centum habere oculos*; Quod & legentibus eundem statim occurrit. Dehinc licet Regis in fastigio summo constituti oculorum acies lynceis multorum non prævaleat luminibus, adeo ut plus visu percipere possit, quàm omnes animadvertunt; Attamen, quod ipse non per se sustinet, id per ministros, derivando in eos partem curarum dexteritate singulari regaliter expedit. Quare semper Regum ad latera junguntur Prudentes, Sapientes, quibus interdum destituitur *Aristocratica* Potestas, dum Optimates sæpè in id incumbunt; quibus auxiliis queant, jam paupertinâ eruditione illustres, jam experientia rerum optima Magistra vel nihil vel parum imbutos, aut langvine sibi junctos, ad clavum Imperii evehere, dignos vero officiis Senatoriis loco amoris (quem ipsis debent) odio prosequuntur, aut suscipi deque habent, dū-

modò gloriam omnium operum qualitercunq; etiam peractorum, à cunctis adipiscantur. Quis quoq; nescit Multitudinis inconstantes inclinationes; præterquam quod alii admodum fastuosis, elatis, tumidisque pectoribus incedunt, haud in mentem sibi revocantes mortiferam illam superbiæ pestem, illos, quorum animos inquinavit, penitus ad ruinam ducere. Quibusdam nimix gloriæ cupido, ad palmam deportandam & eripiendam aliis, fallendi animo succrescit, hi eo tantum collimant, ut reliquis se anteponeere valeant; Ex qua re dissensiones animorum, discordia, odia, tandem homicidia inter eos oriuntur ac nascuntur, dum lacertos unus contra alterum per insidias mover, nequitiarum laqueos excogitat, quibus tandem perniciem ac necem proximo suo struit, acceleratque: Nonnulli avaritiã delectantur, ut exemplo nobis M. CRASSUS, C. J. CÆSAR, Cn. POMPEIUS, pervertentes omnia Jura tam *Divina*, naturalia sive moralia, quàm *civilia*, propter inexhaustam cupiditatem potiundi auro argentoque, tum aliarum rerum copiã.

Hoc

Hoc pacto, ejusmodi hominum genus, pecuniis deditum, avarum, improbum, imò instar latronum, Tyrannicum evadit; Hisce altius pensatis, ANAXIMANDER defensor administrationis per plurimorum, debellatis in primis NICOPOMPI rationibus, apud BARCLAIUM in ARGENIDE, rem communitati destinata ab uno melius aptiusque geri posse assentitur.

§. III. Quidquid sit, nihil inter homines sanctius, nihilque inter cives beatius, nec justius, unquam *Monarchia*, viribus omni diffidio, invidia, raptu, æmulatione vacua, nullamque admittente occasionem injuriæ, avaritiæ, ambitus & ambitionis, temeritatis, superbiæ, nisi ubi Imperans in Tyrannum degenerat; Quod DEUS in *REBUS PUBLICIS* benè constitutis avertat! Hoc æquissimum Regiminis genus, per antiquissima Secula viguisse ac floruisse diuturnius populari ac Optimatum statu, & per multos annos prosperè & feliciter propagatum esse, infinita Regnorum & Imperiorum testimonia docent, adeo ut, in *Monarchiam* naturali quasi impetu, ac cursu ceteræ pleræque transiisse vi-

Monarchiæ, quâ summis viribus defendere nitetur.

deantur Politia. Hinc laudibus dignus est PLATO, dum Regalem summam Majestatem non reliquis cedere, neque eas sibi pares agnoscere defensum it. Si voluerimus in priscorum seculorum annales nosmetiplos ingerere, eandem quoque in principio & in fine Caput totius Orbis ROMAM adorasse, haud difficulter deprehendimus, etsi interjectis quibusdam temporibus varias passa sit mutationes, quibus tamen necessitas consultò imposuit, ut unius nutu regeretur vastum illud imperii onus, cui propterea semet subjecit, sicut apud TACITUM memoriae proditum esse, percepimus. Eidem etiam acquievisse, adsvetos consuetudine introducta ASIATICOS asserit CURTIUS, siquidem à tali administratione salutem REIPUBLICÆ expeditius & certius procurari posse animadvertebant. Nec est, quod quisquam nobis objiciat, unius capitis fragilitatem & impotentiam, humanà laborantis imbecillitate, & quod in hocce statu rerum in errorum ac vitiorum devia facilis sit via; Cum æternus ille Fatorum Rector mediis quibusdam eundem præ ceteris prospexit, tanquam

eum, qui quàm maximè ad sui accedit regiminis imaginem. Consistit autem in eo *Monarchicæ* potentiaë vigor, ut statuto loco & tempore, is habenas imperii, qui moderatur, necessitudinis te-
 lo urgente, de rebus sine provocatione ulteriori possit decernere, ac ferre sententiam, quam à nullius arbitrio irritam fieri, ac impediri, omnibus constat. Ipsum Regimen, si in consideratione venerit, utiq; illud esse merè naturale patebit, quippe *Regimen* à Rege, *Rex* iterum à regendo, vox ipsa, naturæ consentiens esse dicitur. Utut imperium in se sit consonum legibus naturæ, atque decretis: Quod tamen hoc vel illo modo administretur, id verè liberae dispositioni humanæ adscribendum. Sed ne hisce diutius immorer, rem contraham adserendo, *Monarchiam* tum ob dignitatem, tum authoritatem, plurimum participare de ipsius naturæ indole, ejusque Auctoris: *gradu* tamen unam formam alterâ esse eminentiorem liquet. Quod & dixisse sufficiat, ne oleum & operam perditurum me, quasi dubium, de *Monarchie* præferentiâ nimis laborantem, quis credat.

Respubli-
ca, quod
fit à DEO,
ostende-
tur.

Opera dehinc pretium me facturum
aurumo, si primum, antequam
mente & manu ceteras res sectar,
diligenti inquisitione ipsum fontem
REIPUBLICÆ perscruter, quamvis non-
nullorum perversa ingenia mihi svade-
re videantur, quasi meum nunc non
esset, plenioris & uberieris cognitionis
secreta, ad illam evincendam rimari.
Sed quia sub deliberationem maximè
jam se hæc res obtulerit, libet lubetque
saltem quædam ex limpidissimo diluci-
dissimoque puteo adferre argumenta,
meos conatus illustrantia, tum & captui
singulorum, sensibusque communibus
accommodanda.

Non igitur *REMPUBLICAM* à violen-
tiâ quadam, nec ab hominum institutis,
primariâ, (cujus indolem accuratius in
posterû explicare forsan dabitur occasio)
sed à totius hujus universi Plasta, illius-
que causa principali, civilis beatitudi-
nis gratiâ, productam esse censemus;
Nec quisquam sit, qui aliud vel dicta-
mine conscientiæ gerit, aut ore profi-
retur. Unicuique sanè notum est, cun-
cta à Summo & Omnipotentissimo Cre-
atore

atore esse creata, quorum omnium in commodum Mortalium, quæ vergunt, non ultimo in loco ponendum, unde felicitas resultat publica, utpote ordinata *REIPUBLICÆ* constitutio. Ad hanc proinde dilucidè confirmandam & manifestandam firmis rationum utamur arietibus.

Mom. I. In basin meæ sententiæ, petenda quædam nobis sunt à lumine revelato; Quod sic persequi conabor. Productione animalium factâ, luce sextæ diei, rerum ut omnium, ex quibus natura constat, opifex, ita quoque boni ordinis & rationis auctor sapientissimus, *ADAMO* Imperium summum tradidit. Ad hæc universa in cœlesti expanso, & in terreno globo, visibilia tum invisibilia, velut majestates, seu dominationes, seu principatus, imò, etiam omnium potestates protulit hominibus, ille per quem, in quo, ex quo, cuncta constant, sicut testimonium perhibet *PAULLUS*, mysteriorum divinorum interpretres, ad *COLOSSENSES*. Idem ille fatetur ad *ROMANOS*, quibus suum dicavit studium, in formando, supremam in *REBUS PUBLICIS* occupanti sedem

à lumine gratiæ.

à supremo Numine eam concessam esse auctoritatem, ut cuncta ei subjiciantur, quique illi resistit, contra Potentissimi Statoris instructionem atque ordinationem insurgit, quod conamen in perniciem ejusmodi intentantis certissimè cedit. Illud egregiè in mentem sibi revocavit piissimus Rex DAVID, ne unctum caput SAULIS, manu apprehensum suâ, sibi licet infestissimum, tangeret, nec malè afficeret, cum posset. Eundem in sensum apud EVANGELISTAM JOHANNEM alloquitur Salvator mundi PILATUM, suam eminentiæ dignitatem Thraasonicè extolentem, dicendo: *Hoc si tibi ab altissimo datum non esset, nullum super me habuisses imperium.* Harmonicam cum hisce habet congruentiam dictum SAMUELIS, quod Dominus determinabit terminos terræ, & Regnum sibi amantissimo adsignabit; & per hunc regnantes, legum vigore justa decernunt, principes cuncta obtinent suâ dominatione; potentibus, gloria, opes & divitiæ tribuuntur. Utitur pariter consimili verborum enunciatione SALOMON, omnium Regum Sapientissimus

mus, ditissimusque in proverbiiis suis, Magistratus igitur omnium eminentissimus, gubernacula Regni invadentem deturbare, imò è fastigio suo dejicere valet; eadem mente vaticinium suum omnibus cognitum esse voluit DANIEL, rerum experienciâ, fide, prudentiâ inclytus Vates: huic consentit SCRIPTOR SAPIENTIÆ, egregia facundia, verba qui melliflua projecit, Reges docendo, quod justitiam, pietatem, veramque religionem sibi met, populisque suis servare debeant, quare & iis fasces imperii, & virtus à potentissimo proveniens, demandatæ sunt.

Mom: II. Verum præterea evadit, nullâ Regiminis formam esse, nisi à DEO, à quo omnia cetera existunt ac durant, ex ulteriori pervolutione sacrarum paginarum, unde ab ipso Numine constitutos esse Reges, & iis iterum attributum imperium, liquet. Adferenda igitur mihi, ad hujus notitiæ explorationem roborandam, quædam exempla, inter quæ primum adsignabo locum allocutioni a Domino factæ ad populum ISRAELITICUM, dum iis seriò præcepit ingressuris terram promissam,

animo

à lumine
sacræ Hi-
storiæ.

animo ibidem sedem suam figendi; ut
 cum in mentem ipsis veniret, juxta
 consuetudinem gentium circumjacen-
 tium, Rege potiundi cupiditas, ne tunc
 secundum lubitum ac applausum suum,
 sed illum, a summa Majestate divina
 electum ac ordinatum, in Imperatorem
 sibi eligerent; eique salutem concedet,
 leges & jura præscribet, pro ut refert
 PSALMOGRAPHUS. Quod factum
 in monte SINAI, ubi splendida ac ma-
 gnifica sua præsentia, MOSI Decalo-
 gum, tanquam vitæ normam ac cyno-
 suram tradidit, juxta quem, tam in
 REPUBLICA, quàm in communi cohabi-
 tationis societate, omnes actiones com-
 ponerentur. Huic ISRAELITARUM
 à crudelitate PHARAONIS, assiduita-
 teque laborum & servitute vindici,
 post obitum successit JOSUA, Ducis
 nomine clarus. Quem comitati sunt
 Judices, his proximi fuere Reges, quo-
 rum primus ad plebis vota & desideria
 jussu Domini à SAMUELE SAUL cœ-
 tum gregis custodiens, ac amissas asi-
 nas inquirens, super hæreditatem Do-
 mini, in principem electus est. DA-
 VIDEM verò, quis nescit, ab agris,
 oves

oves pascentem, adductum, super ISRA-
 EL, antecessore à throno majestatis de-
 jecto, ab eodem propheta, deinde
 SALOMONEM instinctu Dei, super
 rotam JUDÆAM à SADO C Sacerdote,
 & NATHAN Prophetâ, in regalem emi-
 nentiam evectoros atque unctos fuisse,
 donec tandem finitis Regibus, exsurge-
 bant Pontifices, continuato quoque or-
 dine abundanter testantes **REMPUBLI-**
CAM, ejusque administrandi modos,
 a DEO tanquam à fonte, manasse ac ef-
 fluxisse: Ille namque solus rotatione or-
 bes regit, mundum sole eluminat; de
 quibus locupletiozem, qui sitit infor-
 mationem, stant ipsi apertæ venerabi-
 les Sacrarum Pandectarum fores. Con-
 sulite quoque ea, quæ CAUSINUS &
 CUNÆUS de HEBRÆORUM **REMPUBLI-**
CA, variis vicissitudinibus obnoxia, an-
 notarunt.

Mom. 3. Venit quoque insuper ab ip- ^{à lumine}
 sa natura eruendus omnium **REMPUBLI-** ^{natura.}
BLICARUM à cœlesti bonitate ac favore
 scatens ortus; Postquam jam prioribus
 in propositionibus quoad majorem par-
 tem, ex S. Literarum Oraculis easdem
 gratas ipsi, discussâ omni dubitationis
 nebu-

nebula, & ab illo mandatas, imò, amorem earum ineundarum hominum mentibus infixum fuisse, jucunditatis utilitatisque ergo, non prolixis verborum ambagibus, sed simpliciter evicimus. Superest nunc, ut innatæ cognitionis nostræ judicio, paulò altius rem ex principiis primis, seu evidentissimis juris naturalis præceptis eruamus. Ut ut *RESPUBLICA* in potestate sita sit, illa iterum in Majestate, Majestas in summa imperii dignitate; quibus inesse aliquid Divinitatis, seu divinæ similitudinis, verùm quæ, quasi ipsius imaginis species ex effectu cœlesti, ac impressionis divinitatis caractere facilè colligitur; Huic eminentiæ radiorum splendor pariter obvenire solet, tuendo efficaciam virtutibus conformem, quam ab omnibus conspici vult ex intimis rerum progressa virtus, ut Lumen à Lumine; Vis rursus ejus ita à Majestate egreditur summa, ut nihilominus in sinu ipsius, in pectore, ac visceribus, suo fonte manere perhibeatur. *Quanta Commerci sublimium nobilitas, tanta humilium connexionis propinquitas est.*

His, aliisq; rationibus ducti ETHNICI extra pomoeria Christianismi errantes, suos in supremo altitudinis fastigio positos Reges, summâ mentis animique devotione, magnificis titulis, tanta persona dignis, sacro DEorum numero post fata inserebant; Viventes vicissim instar JOVIS colebant; Prout ejusmodi relationibus, plena sunt omnium temporum, quæ uspiam terrarum, literis consignata sunt, monumenta. Hæc *ἡ θεοσις* in consuetudinem abiit penes ASIAM incolentes; Sicuti TURCÆ, divino cultu suorum Imperantium coronas adorant, PERSÆ omnis gloriæ generibus, tam gestibus, quam honorificis elogiis, imò, affectu quasi religioso, suos prosequuntur Rectores; quos denique & MUSCOVITÆ, summò perpetuò honore tractatos, singulari reverentiâ suspiciunt. Qui venerationis mos, apud EUROPÆOS, ita quoque invaluit, ut is, non nisi cum morte extinguatur. Hæc divina res, conjuncta cum veneratione, quæ vicissim non mediocrem sui admirabilitatem parit, clarissimè demonstrat tantæ ordinationis principium, circa quod cuncta

cuncta voluntur, non esse inferius quid creatis aliis, sed à primo, illa omnia lustrante ac dirigēte lumine, à quo orbis machinam esse conditam, ex ratione haud obscurè liquet; adeò ut singula isthac ante tenerrimum membrum visus posita, non ex semetipsis, sed ex altissimi cœlestis cacuminis apice elapsa, constent; Dum summam sui agnoscant causam, cujus imperium, tã in rationalia & sensu prædita, quàm inanimata, summum, ordine quodam elegantissimo & admirabili, latissimè sese diffundit. In illa verò omnium causa & origine, nulla argui potest imperfectio, quoniam eminentissimis perfectionis ac omnipotentiae dotibus independenter est munita. Undè ad designandam tantam sublimitatem, quidam Philosophorum maximis utuntur verborum anfractibus; nempe *Anima mundi, Jupiter summus* &c. A quibuslibet mortalium iterum, cum quadam significationis expressione *DEUS* reverà appellatur. Hanc ob causam timore ingenti percutiuntur sinceri subditi, cum aliquid mali summitati suæ intendere, & illud effectui dare aliquem sentiunt, re-

um statim talem existimantes criminis læsæ majestatis, (quod committitur, vel *verbo*, vel *facto*, seu *scripto*, de quibus consulenda sunt jura civilia, tam patria, quam exotica) legisque divinæ & humanæ, qui etsi ad tempus mundanam pœnam effugere queat, tamen superiorem aliquando experietur judicē. Nam impunitatem meritorum facinorosorum terrenam excipit conscientia dira, accusatoris partes agens, quæ omnia judicium universale extremum terminabit. Penicillo tantum rudi submissam subditorum humilitatem adumbravi, occasione affulgente, nunc excurrendum nobis est consimili modo ad lustrandam regalium sceptrorum gloriam, aut absolutam, seu, quam vulgo dici amant, moderatam.

Oritur igitur quæstio : An Imperatori, tametsi omnibus legibus, non vero divinis, naturalibus, seu moralibus, nec fundamentalibus, sed civilibus solummodò, quoad omnes actus soluto, sit timendum? Omnino adstruendum est, ei ut ceteris animantibus inesse stimulum, ob malam rei sibi concreditæ administrationem, quippe intra

pectoris thalamos latitantes cruciatus, & angores ex malefactorum conscientia enati, illum æqvè ac alios mortales coram venerabili ac æterno numine in cœlestibus tabernaculis sedente, cunctaque inspiciente, quæ ab ipso geruntur, sive in bonum aut malum finem, sistunt, eumque rationem peractæ olim vitæ reddere cogunt. Quidquid sit, amplissimam & subtilissimam materiam pro sua amplitudine expolire, facili ac exiguo calamo mihi nec lubet, nec licet, dum major est, quam hujus scriptiois modus eam capiat.

Consentiunt tamen omnium gentium historia, consentit omnis ævi memoria, & unâ mecum consentiunt cordatiores homines, sanctum manere nomen *REIPUBLICÆ*, à latronum ac piratarum cœtibus, nullâ jurium, societatum, nec contractuum fide servata, sed penes eos, omnium rerum summæ confusionis & distractionis impetu fœdis distinctum; sed sanctior Rex, cujus humeris, potestati suæ subjectorum cura & sollicitudo ritè animò concepta, injecta videntur. Quis est, qui, cum nomen ipsius hauserit auribus, non con-

festim

festim læto hoc degustat ore, ac eidem extemplò debita submissionis promittit. Sanctissimum reverè illud, à quo & nomen & omen in terrenis regionibus orta sunt, quod omnes ante omnia, omni interno & externo cultu, semper amplectentur, adorabunt & venerabuntur.

M. S. 4. Hisce à me prolatis, addenda à lumine sunt quædam virorum excellentium in-variantiorum geniorum, & experientiâ & fide con-Auctorū, spicuum scripta, inter quorum numerum primus nominandus nobis est SCIPIO AMIRATUS, qui hujus universitatis unum tantum *Autorem*; PLATO verò *Parentem*, HOMERUS *Patrem* Deorum hominumque, appellant; Eundem tanquam primum *REIPUBLICÆ fundatorem* meritissimum æstimat GELSTRUPIUS; Deum dare summum rerum judicium principibus profitetur TACITUS, quem favore prosequitur BOECLERUS dicendo; Ipsum Regibus regna concedere, & regnandi auctoritatem; Ipsum proximum à suo fastigio gradum imperatoribus assignare; Ipsum DEOS vocare; Ipsum gentibus obsequio & honore ad condecoran-

decorandum demandare; Ipsum peculiari illos sanctitate cingere, ne violentur; Imò, ipsum propiori suæ providentiæ curâ præstare, ne, quotiens pericula imminent, infelicia patiantur facta. Huic accedit variis in locis PASCALIUS, inquit, frontem Jovis regem admonere, ipsum esse in terris, id quod Jupiter in cælo est; Ibidem: *Regnum est negotium DEO simile.* Alibi apud eundem, Rex est visibile quoddam præsens ac salutare Numen, ceteris majus, sublimius, fortius, atque adeò sanctius & augustius; Verum secundum tritum veterum, *ut mens divina Mundi, sic Rex est anima Regni.* Quo ipso ostendere vult PUFENDORF, civitates & summum imperium, à DEO tanquam legis naturalis autore, profecta. Huic nec dissimilis est BOSII, primam Originem imperiorum, Regnorum, *RERUM-PUBLICARUM*, à mandati, jussionisque divinæ vi, ejusque ordinationis, ac legis naturalis efficacia accessentis, sententia. At ille non eisdem verbis, tamen eodem sensu aliâ in pagina exprimit; Imperia cuncta antiquissima fuisse, illaque institutione Divinâ ordinata, concessa,

approbata, præcepta, permissa, & in incolumitatem totius humani generis electa, constitutaque. Idem ante illum JUSTINUS protulit : Dum initio rerum, ortu gentium, nationumque incrementis, statim summa potestas Regis erat, quam ad culmen hujus fastigii non ambitio vulgaris, & æmulatio popularis, sed curæ cordique habita inter bonos modestia evehebat, erigebatque. Hæ priores citationes referri merentur ad populum ISRAELITICUM, ex quibus dilucidè apparet, *Theocraticum* fuisse statum, cui veluti summus Magistratus ipse DEUS præfuit. Nam quod JUSTINUS, facit mentionem bonorum hominum, à DEO verissimè, qui fons & origo est omnis boni, ortum reperisse, per virtutem, virtuoso homini conjunctam, infusam, acquisitam, eique datum ab ipso imperium in ceteros certum est. Fidem huic adhiberi veram & indubitatam posse, extra controversiam est. Mihi etiam suum dare consensum conatur CAUSINUS, dum pronunciat, instar solis in firmamento lucentis, Regem esse suam in purpurâ coruscantem, *quo terrori sit*

improbis, bonis praesidio. Addimus ultimum OSIANDRUM in quibusdam locis, satis copiosè hanc rem, ac feliciter explicantem. Ex hisce omnibus colligimus DEO originem imperiorum deberi, quam vel esse *mediatam*, eo sensu existimant Doctiores, quod in tantorum moliminum effectione utatur gentibus, velut mediis, à quibus & dein vicissim ad alias transfert summam dominandi licentiam; vel *immediatam*, quomodo illa devoluta fuit in MOSIS, JOSUÆ, ceterorumque humeros. Igitur Divinitatem Regum, in dignitate muneris, præcellentia virtutis, vigore gubernationis, consistentem agnoscimus profluere à DEO, tanquam Regiæ Majestatis Auctore & Archetypo; cujus omnipotentiâ, omniscientiâ, atq; omnipræsentiâ cuncta diriguntur, & providentiâ, consilio, nutu, cuncta peraguntur. Huic igitur Altitudini subjectionem ut promittant suam, memoriam istius rei semper colent imperatores, seque formam regni sui primam, instar ceterarum rerum exorientium in DEO ac à DEO habere, necessariò confitebuntur; siquid unquam felicitatis & successus

cessus sibi ab eo donari velint. Hæcce
 arcana, pro ratione tam temporis, quam
 instituti, hæctenus patefeci: pleni-
 ora ac tersiora, à diffusioribus scripto-
 ribus peti possunt. Noster ad alia igitur,
 festinatione quadam, transire ani-
 mus est.

Art: IX.

EXpositis iis, quæ spectant causam
 efficientem; nunc de causa instru- Quod Re-
 mentali, & ipsa quoque particulari, no- spubli-
 bis agendum restat. Enim verò natu- sit Juri na-
 ram Reipublicæ tentabo clarè & e- tura con-
 videnter exponere. Idque (a) à ve- sona mō-
 stigiiis naturæ naturantis, directionem strabitur.
 rerum à se creatarum obtinentis, incli-
 nationemque ad civilem societatem ho-
 minum naturæ infudentis, tum & ho-
 nestos cœtus protegentis, quam veluti
 suū conditorem ac persuasorem meritò
 veneratur natura naturata, atque sic
REIPUBLICÆ formam proximam mun-
 di fuisse, **SCIPIO AMIRATUS** veritatis
 amans non incommodè persentit. (β) Si à fictis re-
 igitur penitus naturalia introspeciamus, rum Sym-
 speciem *REIPUBLICÆ* monstrantia, quæ bolis.
 dam in iisdem aliis nobiliora, ut Cœ-

lum elementis, Sol astris, animalia quoque rationis expertia, ceteris inanimatis præstantiora esse animadvertimus. Illis quoque, quos intellectus & voluntatis imperium regit, sunt forma Regni Regesque, quibus obedientiam exhibebunt; sicuti à gemmulis, aureo & argenteo mixto nitore fulgentibus, dignoscitur *Titan*, Rex diei, noctisque Regina, *Luna* placidissima. Eodem modo pisces, catervatim junctis viribus, aquarum undis, sese delectantes, seu eas attrahentes, ac in magna multitudinis abundantia huc illucque confluentes (tanquam tota *RESPUBLICA*) suum eò quoque dirigunt cursum, quo eorum Dux sese confert. Hinc nec discrepantem, pennatis avibus in aère volitantibus indidit vim effectrix *Natura* rerum, ut semper vibratione alarum, comitentur Imperatorem a loco in locum. Idem videmus in insectis, tum apibus, Serpentibus, ceterisque, de quibus copiosè referunt naturalium experientia inelyti, *PLINIUS*, *ALDROVANDUS*, *JONSTONIUS*. Verum non iis tantum, sed quoque animalibus brutis, omnibus in sua specie commune est, suis duci

ducibus atque præsidibus in officio non deesse. Ita Leo pro quadrupedum, Aquila pro volatiliū principatu pugnant. Id etiam obtinet in floribus; Sic Liliorum splendor, Anemonum gloria, Tulipæ honor, Pœniæ purpura, & iridis gratia, vulgariū herbarum simplices colores, longo intervallo post se relinquunt.

Ex hisce dictis colligimus **REIPUBLICÆ** Societatem, ejusque formam, ipsam naturam etiam quasi depingere, & licet solius sit hominis, nihilominus brutis naturali impetu in sua quævis objecta ruentibus, tribuitur Jus naturæ, non *priori*, sed *posteriori sensu*, sana ratione svadente, acceptum. Præterea, etsi irrationalia istius Rei duntaxat imaginariam, seu potius fictam impressionem habeant; Tamen quicquid sit, ordinem quendam servant, nec discrepant ab hominibus, nisi istis signis, scilicet carentia animi, mentisque: Cum feris *impropiè*, sensu & ratione ornatis imperium *propriè* adsignatur.

(γ) Connexio proporrò *membrorum* nostrorum, effigiem hujus rei non ineptè repræsentare potest. Cum partes

Principales hominis aliis præfulgentes, iidem quoque ministerio suo inserviunt; sic caput reliquis eminentius supremum occupat locum, tanquam arx, quæ sua magnificentia ceterorum murorum extinguit gloriam; sic membrorum junctura, veluti illud sublime (ut supra dictum) corpori corpus brachiis, brachia manibus, manus pedibus, eodem modo reliqua cuncta inter se auxilium singulis præstant: quæ cuncta, *anima* per nervos ac arterias, tanquam habenas regit, in corde ac cerebro domicilium principatus sui obtinens, ex quibus ejus facultates emanant, quarum quædam *superiorem* & *eximio*rem, quædam *inferiorem*, suæ dignitatis observant *gradum*. *Mens* interim ob supremam excellentiam, secundam scalam omnium virium adoritur, deinde *voluntas*, methodo decenti, reliquis operationibus palmam præripit, utendo animi imperio, corporis servitio. Denique (*δ*) cum privati homines de re aliqua inter se dissentiunt, mox unum liti definiendæ præficiunt, velut istius rei arbitrum, cujus etiam decreto morem gerunt atque obediunt; multò magis societati

cietati per imperium quoddam civile succurrendum, quod natura syadente, seu Jure naturæ dictante, introductum est.

Art. X.

Perceptis hisce, statim nobis cogitan- A robustâ
 dum est, de causa Impulsiva, quæ constan-
 hominem ad *REMPUBLICAM* ample- tiâ verita-
 ctendam vocat. Novimus quidem illum tis.
 rationis & sermonis esse participē, quæ
 bona frustra ipsi a DEO essent concessa,
 nisi usui destinato accommodarētur. Sci-
 licet tantum valet Index animi per effi-
 cax Instrumentum atqve adminiculum
 lingvæ, ut distinctione separet justum
 ab injusto, imò sensa animi exprimat,
 consiliis & monitis utile præ inutili
 aliis persvadeat, bonum, perniciosum
 & noxium indicet, animos beneficio
 suo conciliet, cunctaque dictitet. In
 quem, quæso, finem ipsis hæcce gene-
 rosæ indolis indicia tributa sunt, nisi ut
 mortales ad societatem & *REMPUBLI-*
CAM capescendam impellantur, non
 solum simile quoddam ad propagatio-
 nem generis edendo, verum ad vitæ cul-
 tum & necessitatem eos conjungendo.

Quid

Quid censendum de appetitu? qui hominibus etiam finaliter frustraneus esset, si non effectui daretur, ac omnipotentis intentioni in rerum natura respondeant actus actionesque. Sanè ejus vim tanti faciunt eruditi, ut si non in communi vita exercitio mandetur, ferè pereant ac cadant omnia, imò, socialitas ipsa facta tectaque neutiquam subsistat, sed corruptionem patiatur; Infixum autem illum Naturæ, societatis appetitum, excitant, dirigunt, moderantur ac perficiunt intellectus & voluntas, quibus homo beatus est. Ceterum in Hominis sustentationem & conservationem cuncta esse creata, quis est, qui ignoret? si accuratiori animi meditatione omnium in terris rerum existentium ordinationem, mirificam dispositionem, & vinculi coherentiam pensitaverimus, ingeniiq; ac judicii interioris cogitationis efficacia pervolverimus; Tunc inficias ire non possumus, cuncta hacce magnetica quasi catena constricta, sui invicem non intendere destructionem, nec in ruinam & perniciem ferri, sed quam maximè & semper, quibus fieri possit mediis, unionis

Utilitatis.

nionis concordiam servare. Si quis autem contrariū statuere voluerit, tunc conscientiaē suæ testimonio, prius immortæ veritatis arguetur. Subjiciamus oculis nostris animalia irrationalia, bruta uno reverè nomine dicta, quibus insitum est variis prospicere modis suis, suos producere fœtus, productos diligere & amare, suorum semper uti conversatione generum, nec libenter aliarum ferarum consortio semet miscere, nexus instar, inter se vitam brutalem ducendo, agendo, degendo. Multò magis hæc hominibus præprimis, sicut omnium animantium generi à natura data sunt, quasi attributa naturæ convenientia, quæ ab ipsa segregari nequeunt, quia se, ad vitam corpusque tuendum propensissimè inclinant, nocitura depellendo. Quis seipsum sibi met ipsi non commendat? appetitus enim nobis inest, cum studio conservandi validissimus; cernimus namq; natos infantes, qui omni conciliationis modo rationem ineunt, ad suæ securitatis statum obtinendum, sese nutricibus suis insinuandi: ardentissimi amoris æstu prosequentes ea, quæ spectant ad custodiam

studiam suæ vitæ, nociva vero magno-
 pere fugientes, quasi perterritos. In cō-
 fesso satis est, imo totius hujus dissertati-
 onis structura ac cōpages ijs superstructa
 est Achillæis rationum arietibus, ut per-
 spicuum sit, singulos vitam & membra
 sua defendendo, diligentissimam rerum
 suarum custodiam agere. Jam vero ho-
 mini ratione instructo hoc magis curæ
 cordiq; erit, quàm pecorib9, quæ natura
 ad partum tantum prona, & ventri gu-
 læq; dedita finxit. Notum unicuiq; est,
 longè nobiliores esse *facultates & fines*
hominum, quam brutorū, illi enim unicè
 de sua suorumque salute solliciti sunt,
 hæc fere instinctu naturæ ad id compel-
 luntur. Cum autem scientiæ, Intelli-
 gentiæ, & ratiocinationis usu, omniq;
 iudicii & mentis vigore, omnia percipi-
 at homo, quem, amabò, in finem ejus-
 modi divitiis hunc ditatum novimus,
 nisi appetitu societatis in conservatio-
 nem sui intenderet natura, scopumque
 suæ utilitati intentum atque accom-
 modatum quæreret? Quod enim com-
 mune in civili conservacione bonum, si
 consequatur, necesse est, principem
 quendam existere, tanquam effectorem,
 qui

qui propositum illud, ad metam sibi
 destinatam, deducere possit; Cum e-
 nim ipsa per se efficere nescit multitu-
 do, ideo istius curam suscipiat *RESPU-
 BLICA*; Quæ duplici æstimatur fine, sci-
 licet *interno & proximo*; qui est bona
 & legitima ejus constitutio, constituta-
 que administratio, tam à parte impe-
 rantium, quàm à parte parentium, &
externo, qui est felicitas civilis, consi-
 stens in affluentia bonorum spiritualiū,
 civilium & temporalium. Quantam jucunditatis,
 dehinc jucunditatem secum ferat *RE-
 SPUBLICA*, unicuique natura in aurem
 susurrat. Ceterum commoditatis amœ-
 nitatisque gratiam narrare volentem,
 destituit, procul dubio, ingens ha-
 rum rerum abundantia. Sanè in-
 quam, non securam, sed quotidianis
 insidiis & periculis obnoxiam ac mise-
 rabilem acturi essent mortales vitam,
 dum defectu jam naturæ introducto,
 pravitas & malitia quorundam, adver-
 sus alios insurgentium, ac pro lubitu a-
 lienas res contrectantium, spolianrium,
 omniaque injustè occupantium, quæq;
 sibi objecta, imperio subjicere suo, nō ve-
 rerentur; quæ omnia aliàs evitatione decli-
 narentur

narentur; dum unusquisque rebus suis
 majori securitate curam injicit, ut nemo
 alteri sit detrimento, ad promovendam
 rem suam, summo opere, labore & sudo-
 re forsàn à quibusdam acquisitam. Quid
 Jucundius vitâ civili? ubi sub protectio-
 ne ac defensione summi Imperantis æta-
 tem colere liceat; Is etenim est, qui o-
 mni conatu quosdam metu pœnæ coër-
 cendos; quosdam præmiis ob merita affi-
 ciendos; quosdam immorigeros rele-
 gandos: aut capite plectēdos monet; qui-
 busdam iterum necessaria præsidia, mo-
 dò contra rebellantium, modò adver-
 sus hostium impetum & excursions,
 decernenda consulit: Hic itidem o-
 mnibus consiliis viribusque utitur, ad
 quietam & tranquillam vitam servan-
 dam & obtinendam, quantum condi-
 tio humanarum rerum fert; In quibus
 tamen nihil ab omni parte beatum, per-
 fectumque deprehenditur. Nihil a-
 prius ergo in *REPUBLICA* viven-
 tibus, quàm ut fruantur conversatio-
 nis confabulationisque affabilitate;
 dum aliàs ferarum instar, in quæ-
 vis inconsultò præcipitarentur, quia nul-
 lum animal indomito homine ferocius
 ac ma-

ac magis improbum est. At de mediis DE-
 us ipsi prospexit necessariis, quibus desti-
 tutus, periturus Homo post lapsum egres-
 sus cum debilitate in hunc mundum;
 factus igitur solitudinis impatiens, de-
 ferta loca obscuritate abscondita, & no-
 ctuis ac bubonibus convenientiora, sem-
 per fugiens, appetens rem naturæ con-
 sonam suæ, ac sibi gratam, seu quasi na-
 turale, scilicet *REMPUBLICAM* ad benè
 beatèque vivendum, quantum fieri pos-
 sit, is etenim Salus ejusdem est.

Quàm non adeò curiosè de libertate
 Civium à BODINO disleritur, quod
 Civis partem libertatis suæ naturalis,
 dum se imperio subjicit, amittat; Ea
 collectio sincero argumento non robo-
 ratur. Nam quamvis potestatem sum-
 mam alterius agnoscit sese superiorem,
 & inde inducitur quædam obligatio,
 tam *naturalis*, quàm *civilis*, nulla sane
 libertate naturaliter amissâ, cum ipsi
 relictum sit liberum arbitrium faciendū
 id, quod bonum, malorum autem ho-
 mini nulla relicta est libertas. Is ipse
 mecum in definitione Civis, hunc per
 liberum hominē describens consentire
 videtur; Qui quidem Urbicola non quo-

ad actiones *elicitas*, sed tantum quoad *imperatas*, id est, civiliter ad hoc vel faciendum vel omittendum cogitur. *Ideo Imperium non esse servitutem*, affirmat PASCHALIUS.

Nam testibus SCIPIONE AMIRATO & BOSIO, hominibus dissolutis & in sylvis agrisque vagabundis non extinctus fuit amor ille natus, qui in mortalium præcordiis insignes excitavit flammæ, propellens illos melioris vitæ causâ, & ad mutua auxilia ferenda, ad labores partiendos, ad genera eorum per speciei ejusdem fortis communionem propaganda, in unum ad coalescendum. Nobis inter alia exemplo esse possunt ROMÆ primordia, quæ à ROMULO ejus conditore incepere, colluvionem variis à regionibus, & suis é sedibus excitam & collectam dum confluere permisisset, eique *REMPUBLICAM* sibi eligere ad vitam feliciter colendam, potestatem dedisset. Sed post constitutionem illam, naturali impulsu ob egestatem, in SABINORUM fœminas ad sibi comparandas in uxores ferebantur; quam ob causam, spectaculo quodam exhibito, cujus desiderio & cu-

& cupiditate aspiciendi vehementer tactæ mulieres, postquam per nuncios invitatae, a spectatum, venerunt, per fas nefasque ac invitis earum viris per arma violenter ereptæ sunt. Civium numero hoc modo multiplicato, in tantæ molis gregem coaluit, in quo continuo aliquem ordinem fuisse, qui multitudini necessitatem hujus arripiendæ adscriberet, aliàs maximarum perturbationum minæ exurgerent, à quibus semper abhorret natura. Hunc ordinem imperantium & obedientium ab unâ parte desiderat *indigentia*, ab alterâ ordinat inter homines sanguinis *proprietas*, quas *jura naturalia* homini sui studiosissimo, per se egeno, multis imbecillitatum speciebus obnoxio, aliorum opis indigenti, & ad auxilia unâ subeunda valde pronò, coæva, ac ad *REMPUBLICAM* excipiendam destinata, superant. Cujus rei commentarium quendam, typis excusum, in *GROTIUM*, per quam feliciter, stylo florido exornavit *BOECLERUS*.

Art: XI.

Mirum alicui esse non debet, hujus Aliorum rei considerationem neq; silentio, explanatio.

seu sicco pede me potuisse præterire,
quin sententias, monstro haud dissimi-
les quorundam, adferendas sentiam.

N Quod proinde concernit GRO-
TIUM, ingenio illustrem, errore tamen
quodam excusabili ductum, indicando
in libro de Jure belli & pacis; is homines
propter violentiam aut metu violentiæ
primò in civilem societatem coisse as-
ferit, & nullam aliam huic rei adhibet
causam, quam terroris pavorisque vim,
non *naturalem*, sed *externam*, nec *in-
ternam & impulsivam*, verùm *coacti-
vam ab externo motu & principio*. In
aliâ sane mente nos cum Philosophiæ
Peripateticæ Parente ARISTOTELE
versamur; hominem naturâ, i. e. natu-
rali ductu, seu innato instinctu, impul-
su, svasiõe, motioneque sanguinis, ad na-
turæ communitatem amplectendam ra-
pi sine aliqua *coactione externâ*, sed *li-
bertate naturali alliciente*, abjecto im-
perio Tyrannico, etiam omni malo-
rum metu absente, id ipsum testantur
CONRINGIUS & ZIEGLERUS. In loco
quodam contrariam adversus se idem
nominatus iniit rationem suo semet
ipsum gladio jugulando, corrigendo-
que

que suæ indolis vigorem, dum rejectis opinionibus aliorum hujus existimantium amoris vinculum, ex sola quasi indigentia profectum, conjunctumque spontè ac liberè, destinato & proposito animo, impellente *naturâ*, ductas primitias rationalium fuisse, scripto comprobavit. Verum est à Dei (ut supra expositum) voluntate *REPUBLICAM* pendere, & ideo vocant Apostoli *divinam ordinationem*, ubi iterum alibi *humanam* saltem *institutionem*, defensum eunt. Mentem eorum sic interpretari liceat: Mortalium civilem potestatem, hominum rectæ rationis dictamini instillatam, esse appetitionem hujus compositæ societatis ineundæ, omnibus constat. Nec sequitur Mortales ab initio necessitate quâdam urgente ad hanc recipiendam adductos, unde deinde originem traheret *potestas civilis*; illa, ratione minimè hominum excogitata, sed tantum eorum esse propriam, ut BEZA meminit; potius humanâ scilicet ratione *cause ministerialis ac instrumentalis*, quia per nos, umbræ similes, illam excolit

atque exercet Deus, sicuti *Causa Principalis*.

☐ Sunt quidam vanitate mentis capti, ortum *REIPUBLICÆ* affirmantes temerè, fortuitò, imò casu, tum & homines ad eam, veluti atomos frustra ac nullâ cogente causâ, confluisse. Hanc opinionem quoque *EPICURI* fuisse putant, quem eleganter summo studio refutat *Eloquentiæ Parens CICERO*.

☿ At *VETRUVIUS* falsò omnibus persuadere conatur, mortales prodigii & miraculi causa sese congregasse, aspectu primo ignis a se remoti, quam rem mox judicabant admiratione dignam. Tanta repræsentatio, imaginantibus sibi aliquid, terrorem incussit; ex quo factum est, ut pavore seposito, propius ad ignem appropinquarent, calore post percepto, ejusque virtutis paulisper vi pensitata, sedem ibi statim eligere, domiciliumque figere societati ineundæ aptum, ipsos invasit stimulus. Hæc sententia ferè *Poëtica* est, à fabulis ducens originem, latente similitudine amoris, sub nomine ignis, per quem homines in Societatem adductos esse, unicuique compertum est.

7 Rationales beneficio Musices pri-
 mum in notitiam *REIPUBLICÆ* venisse,
 fictione quadam mentes expromunt suas
 DIODORUS SICULUS & HERODO-
 TUS; quorum vestigiis instat OVIDIUS
 narrando; Ad pagos, vicos, Civitatesque
 propter in iis domos exstruendas, atq;
 ad frigus, calorem, aliasque cœli inju-
 rias depellendas, seu adversus ea se mu-
 nirent, homines in unum se recepisse.
 Verùm non harum, sed *Indigentia* (ut
 antea memoratum) illa etenim est *Se-
 cundaria causa*: Hæc autem res à qui-
 busdam distribuitur in causam *efficien-
 tem internam*, quæ est natura, seu po-
 tius lumen naturale, & *impulsivam*,
 cujus iterum variæ esse solent rationes.
 In horum castra descendere enumeran-
 do, & refutando insignes sententia-
 rum sibi invicem pugnantium exercitus,
 operam impendere non volupe est:
 dum hoc negotium BOSIUS sat super-
 que a se expeditum reliquit. Et ne o-
 mnia longius persequar, sat hujus rei
 erit asseruisse *naturam* semper homi-
 num fuisse directricem atque instigatri-
 cem. Inspiciant igitur, quibus lubitum
 erit, Auctores, qui ex professo jura

naturalia & moralia tractanda in humeros suos susceperunt, tunc testimonia ipsorum, meis partibus famulantia, oculis eorum ac sensibus obvia erunt.

Art. XII.

A primordio mundi exorta est Respublica.

His ita præmissis, quæ non minimam subjectæ huic materiæ lucem fœnerari videbantur; Pro ratione instituti me jam accingo ad expositionem assertionemque *REIPUBLICÆ*, circa primordia rerum inceptæ ac institutæ. Et quemadmodum penicillo levi & simplici huc usque depinximus ipsos fontes, utpote *cæleste Numen*, & ipsam divinitus omnibus datam *naturam*, unde *RÉS-PUBLICÆ*, tanquam ex suis insurgebant incunabulis. Ita illis probatis mihiqve concessis, nunc id agendum est, ut certò certius evadat, introducendarum *RERUMPUBLICARUM* initia *in statu etiam Integritatis*, adeoque in primo ortu mundi comparuisse. Cui sententiæ pondus addit progressu temporis facta earundem conservatio & propagatio. Sed nemo mihi vitio vertet, quod allegationibus scriptorum quorundam stipatus

stipatus, interiora propius perscruter.
 Tot sanè diversitates ingeniorum, tot
 sententiarum divortia, tot hominum,
 circa hujus rei enodationem, altercatio-
 nes enatæ sunt, ut difficulter quisquam
 se explicare queat. Imprimis ergo lon-
 gè probabiliora affirmantium placita,
 deinde exclusionem & remotionem eadem
 negantium, sub incudem revocabo.

Concordant in eo sensus plurium,
 quod in statu jam primævo scaturigi-
 nem suam *RESPUBLICÆ* adeptæ sint,
 quibus vero Ego album adjicio calcu-
 lum, cum Amplissimo illo meis maxi-
 mè favente partibus PASCHALIO sic
 dicente: Regis nomen primum in cœ-
 lis resonasse, dein verò in terris omni-
 um temporum memoriæ consecratum
 fuisse, imò hodiè perennare ob solius
 virtutis præmium. A Rege sane est o-
 mne Regimen (ut supra^o expositum)
 quod utile interim, si non necessarium,
 propter gradus virtuosæ honestatis in
 ipsis hominibus integris fuisse, refert
 VALENTINUS ALBERTI. Huic sub-
 scribit HOBBSIUS, dum profitetur
 justum & injustum ante regna suos non
 vidisse natales, nec eodem in hæcce
 inferiori

inferiora volitasse ; estque illud dicta-
 mini rectæ rationis conveniens, ac Re-
 gimini consentaneum, æquum ab ini-
 quo ut discrepentur. Inde prima tem-
 pora *REIPUBLICÆ* perfectissimam etiam
 in ipsa integritate speciem præbuisse,
 apparet. Ex mente quoq; *ARISTOTELIS*
 eam necessitudine quâdam esse opti-
 mam *REMPUBLICAM*, cujus beneficio
 benè quisq; agere, ac beatè in ipsâ verâ
 beatitudine vitam transigere potest. Ex
 hisce idem prænominatus *VALENTI-*
NUS ALBERTI ait *REMPUBLICAM* na-
 tam, ex hisce sane principiis, seu axio-
 matibus Juris naturæ primariis, hanc
 dirigentibus, à primævâ origine *forma-*
liter pendentibus, quæ eadem forma
 & ratione objectum suum directura,
 mutata facie *normaliter* tantum, quoad
 officium directionis, isti corrupto statui
 propria. Intellectu inter ceteros Ju-
 risperitos illum volve, quem modo
 nominavi. Quorum omnium agmen
 sectatur *CONRINGIUS*, pronuncians
REMPUBLICAM, si non per *ADAMI*
 lapsum in vitia deflexisset hominum ge-
 nus, tamen futuram fuisse. Quod
 multis & perspicuis propugnatum it
 ratio-

rationibus ; quarum contenta si enarrarem, nihil nisi jacturam temporis facerem. Cum omnia literarum monumenta satis superque , etiam ad nauseam usque, Auctores sint, statuendo imperium illud primum ac primævum longè majoribus fuisse (si modo non intervenisset infeliciof fatorum casus) felicitatis deliciis scatens , ac circumscriptum, quam illud, quod hujus nostri depravati status miseria, jam reverenter colit.

Art. XIII.

Ceterum cum nihil fingitur in naturâ rerum, quod non aliquod principium primum veneratur, seu quod non refertur ad illud, cui originem adscribendam esse, svadet ratio. Hinc progreditur illud, figmentum in se continere etiam veritatis quodammodo convenientiam, quod si non fieret, aliàs non commentum, sed purum mendacium esset, à quo semper, loquela & calamo abstinendum omnes judicant. Sed annè ansam nobis præbuerit PLATO ? notitiis veris suffultus, in civili Decalogo, cum Poëtis quibusdam exponen-

Poëtarū
allusio-
nes alle-
gabit.

ponendo ; (Quamvis hoc genus loquendi perobscurum sit) auream quandam fuisse mundi ætatem sub Saturno, in quâ homines passim omnis legis, jurisque expertes, sine Rege, Duceve, præterquam DEO obedientes, vitam celebrabant, cibum ad victum è terræ frugibus, herbis, arborumque fructibus capiebant, extra molestiam ac laborem illarum partium ; ita omnia fuerunt iis communia atque obvia. Hanc sine dubio mundi faciem ac conditionem, Philosophi antiqui ac Poëtæ ex eò commenti sunt, quod ab HEBRÆIS ad eos aliquando relatum sit, (ut alia Religionis mysteria ac secreta quædam, penitus silentii sipario involvam) Aureum seculum fuisse quoddam primorum hominum ; quam sententiam retinet GELSTRUPIUS, illi innitens rationi, à primævo totius universi exordio adfuisse homines, DEO gratos, innocentes, nullisque adhuc vitiis inquinatos, majori alacritatis probitatisque studio, Justitiæ Religionique invigilantes, ut pluribus verbis expositioni diligentiam adhibuerat. Quidam in hac versantur persuasionis via ; plurimum faci-

facientes , auream orbis effigiem ab ipsis haberi censerique statuam auro inscriptam, secundum DANIELEM, qui majestatis in hisce terris sceptrum CALDÆIS, & BABYLONIIS deferre gestit. Sanè diversus est hic sensus, ab eo, ad quem illi ducuntur, quia post diluvium nullus assertioni illorum, neque innocentia, vel vitæ integritati relictus est locus. Nam ætatem mundi primam, de qua sæpe locutus sum, brevissimo equidem tempore stetisse , e-buccinant cordatiorum ora, nempe ante miserabilem ADAMI, totiusque humani generis tragicum lapsum ; Reliquum post hanc egressionem, hujus ævi effluxum, à PROPHEtis ferreum & improbum seculum planè & haud immeritò portenditur. Hoc vero ad DANIELIS vaticinium minimè spectat, sed ad ipsa vitæ primordia & rudimenta. De hisce ætatibus per quam feliciter, opusculum quoddam conscripsit LAMBERTUS DANÆUS. At, supersedeo ulteriori fictione PLATONIS, in Atlantico ATHENIENSIVM affirmante *REPUBLICAM* quandam, seu alias *ATHENAS*, per octo an-

norum

norum millia continuasse ; Idemque
 in Timæo aperto ore contestatur. In
 paucis eum errasse (quod hominum
 est) fateor ; Verum huic fidem facere
 valeo , quatenus contendit illam for-
 mam initiatam fuisse ante annos , qui
 excessere post universitatis hujus con-
 stitutionem, 5639. secundum mentem
 SCHRADERI, ob ordinem in illa ser-
 vatum, cujus prima semina in creatio-
 ne, animis hominum ipsis, venustate
 involuta rerum, consecravit omnium
 summus, ut semper futuris seculis, in
 rebus omnibus, si successione prospera
 duraret inceptum, custodiæ observatio-
 nique, tam in incorrupto statu, in quo
 homines victitassent, si perstitissent pri-
 mi parentes inconcussi , multiplicatis
 posteris majorem in numerum, instar
 capitis unus præesset , non obstante
 divinæ imaginis specie, quæ omnibus
 adfuit, cum relictus fuisset locus ob-
 sequio, è naturá ipsa resultanti ; At ma-
 gis in corrupto statu, ubi omnia suspe-
 cta ob caducam ævi vitam videntur ,
 qui sine *ordine* quodam tam *parenti-
 um & imperantium* consistere nequit,
 neque ille in universitate divellitur, in-
 star

star animæ rationalis ab ipsâ immortalitate. Et equidem quod non nobismet ipsis nati simus, sed proximo, ad promovenda mutua commoda, quis est, qui negaverit. Sane juxta vetus tritum ERASMI, *Homo Homini DEUS*; Certè & verissimè beatum illum statum rerum, beatitudinem ipsam nuncupare licet, ubi homo perfectissimæ rationis lumine perfruens, plenissimus ad beneficiendū suæ sortis æqualitati omniniferebatur. Qvalem civitatem beatam, subtilis calamus, vivis suis depingit coloribus, FELDENI. Qvibus præsuppositis, instituti filum ulterius pertraham respiciendo ad ordinem, quem DEUS in sacris literis promittit se servaturum, imò post resurrectionem mortuorum in extremo die judicii, ubi illi, qui multos ad æternam salutem manuduxerunt, instar stellarum inter ceteras cohortes micabunt. Sed fortassè manifestior res unicuique & singulis pateret, si ostensione quadam asseramus *REIPUBLICÆ* in modum cuncta, certa quadam methodo, sex dierum spatio, esse producta à prudentissimò productore.

Art. XIV.

De primâ
instituti-
one Soci-
etatum.

Ipsa jucunditatis amœnitatisque hortus Edenici supellex, per institutoris vim Neonymphos illos, ADAMUM, & EVAM, matrimonium appetere allexit: adeo ut associatis juncturis animæ corporisque, cum ille omnium viventium esset parens, tum hæc (aliàs nomine veniens Viraginis, quæ à viro, seu ejus una costa, desumpta fuit) mater eorundem; Hoc ipso civilis consociationis primordium, pleniorisque familiæ seminarium, existebant, quod & eventus comprobavit, cum illam copulationem, non saltem individuorum secuta est propagatio, & per multiplicatas generationes connexio, sed & prima *RERUM PUBLICARUM* exorientiũ facies, quò, sicut ex *domestico & familiari* consortio, exsurgerent mutua adjutorii dulcedo ac placida vitæ delectatio; ita ex Regimine Politico illius, tanquã cõsequenti, accrescentis humanæ sortis & in unum coalescentis, civilis progerminaret beatitudo; ubi justitiæ amor, legum cultus, in avertendis, propulsandisque injuriis animi magnitudo, in longè

longè latèqve prospiciendo præcaven-
dis etiam malis prudentia, utramqve
paginam facerent. Tanta sanè divini
commercii cum humanis efficacia effi-
cit, ut ex uno atqve altero capite, tot
hominum millena millia, seu ex tam
levibus initiis tanta exorta sint Imperi-
orum Regnorumqve pondera. Verum
de hisce satis; Jam ad id, quod est hujus
causæ primarium, mea festinat intentio.

Illis etenim vinculo quodam in-
dissolubili sic junctis, summorum ani-
morum affectio grata, ac bonitati co-
æva, tum primæva injecta est, quæ sem-
per omni conjugio & copulæ maris ac
fœminæ posteritatis in documentum
continuabit, cui quoq; benedictio spi-
ritualis divino ab ore effusa semper ad-
hæreret. Hæc formarum species inci-
tamento equidem fuit *Imperio mari-
tali*, ac invitamento & præsentibus
& futuris rebus. Nam illam uxoris ti-
tulo dignam, ex osse carneo viri sui, &
quidem sinistri lateris conformatam, as-
ferunt RABBINI; ut semet inferiorem
marito suo dignitate, & excellentiâ de-
prehenderet; Idcirco suum instar do-
minatoris fruētis nobiliori intellectus

Marita-
lis.

luce, benigna loquela S A R A appella-
 vit dominum caputq; , quo honoristitu-
 lo suam innuebat observantiæ subjecti-
 onem. Faxit summus Præses, ut hodi-
 eq; debilioris illius sexus animis hæcce
 infixæ hæreant; Qvò semet cum poste-
 ris suis cunctis, ingenio vivacitatis,
 tum splendoris ac roboris donis or-
 nate, imò, tam animo, quàm corpore
 pares maritis neutiqvam se agnoscant,
 sed infirmitate infirmiores memine-
 rint! Et quamvis Homunciones non
 tantum *animali & sociali*, sed *rationali*
ductu, seu beneficio rectæ rationis con-
 jugiorum ineundorum incredibili ar-
 dent cupiditate, illud nihilominus et-
 jam desiderium instinctu & inclinati-
 one quadam naturæ, absq; aliqua *præ-*
electione, sed *electione*, & sine discrimi-
 mine, ac *wealgeor* bruta tenet; quia,
 (ut sæpissimè à me commemoratum est)
 convenientius ac præstantius esse natu-
 ræ, honestæ quieti securissimam vitam
 committere, quam in anxias & mo-
 lestas solitudines dilabi. Dum hisce im-
 moror, cursum sermocinationis pauli-
 sper sistere necessum duco, donec ob-
 staculum mihi in Oceano naviganti oc-
 currens

currens propulsaverim : Est illud duarum videlicet facierum in unâ carne repræsentatio. Dum hanc perceptionem visus ad animum volvo, deliberatione diligentèr habitâ, patefacit non solum mihi, verum singulis, cœlestis ille spiritus, duos in legitima connubiali cohabitatione fore, neglectâ plurium mirifica dissensione & discordiâ ; In hujus rei exemplum JACOBI, RAHELIS & LEÆ, thori Domini conjugium, non approbavit, sed permisit, & toleravit conditor omnium, ut placet cautiorebus. Ceterum abominandæ polygamie auctorem matrimonialium legum primus violator sese manifestavit LAMECHUS, nomine BIGAMI qui ideo postea notatus est ; Cujus quoque vestigia multi infeliciter ingressi sunt, ut experientia ipsa testatur. Alias Doctores ulteriorem viam deductionis sternere in hoc negotio jubet rerum subtilitas.

Hujus effigiei materia, quæ à me qui Paternæ. dem leniter pensitata *Paternam* aspexit *Potestatem*, è securitatis & charitatis fonte effluentem, juriumque non atrocitatis & severitatis, verum lenitatis

principia, officiorumque indicia refer-
 vantem; Hanc auctoritatem ob oculos
 positam suspiciunt filii obedientiâ per-
 actorum monitorum paternorum, ac
 obsequio servitiorum præstandorum,
 quæ cuncta ex legibus amoris cordi in-
 sculpta & impressa sunt. Quod autem
 genitoribus haud præstò fuere illi, per
 quos sese veneratio filialis exhiberet; Cau-
 sa evidens hæc est, quia, non diu harum
 amœnitatum & felicitatum paradisiaca-
 rum participes fuerunt Protoplasti. Hunc
 defectum tandem sustulit præsentia CAINI,
 ejusq; fratrum ac posterorum. Nec sa-
 nè in dubitationem quisquam se trahi
 sinat, quod thalamus ipsorum, pigno-
 ribus non fuerit in statu hocce felici
 fœcundatus, cum & id quoque conti-
 gisset, si diutius in illo permansissent,
 incorruptique stetissent.

Herilis. Idem etiam servandum nobis in tertia
 societatis specie, videlicet *Herilis*, ubi
 præcipuè de servis mentio fit, qui quidè
 naturâ non primariò intendente, tales
 nascuntur; interim ramen adeò rationis
 impotentes, ac tenebricosæ stoliditatis
 immerfi cœno sunt nonnulli, ut sibimet
 ipsis de victu & amictu prospicere neque-
 ant;

ant; A Philosophis *servos natura* vocari notum est, solummodò aptos ad onera portanda, & Patribus familias adjumento inserviendi natos; At juxta JCtos *nativitate ancillarum, captivitate, pœnâ & venundatione certi pretii*, fiunt servi, quibus jugum servitutis detrahit, & jus herilis potestatis remittit, tum & libertatem reddit, manumissio vel *vindictâ, vel sensu, vel testamento*. Hoc servitio hominum ADAM carere equidem potuit, præsentibus, consortii adjutorio, atque instrumentis aliis, ad promovendam illius felicitatem, per quam necessariis; At insuper vacuum locum animalium irrationalium impleverunt munia.

Art: XV.

PAUCA adhuc hisce subnecto, ne amputatione quadam abrupta, præteritarum rerum planè immemor esse videar. Hæcce etenim prima connexio animarum, atq; maritalis integra affectio, paternæque societatis regimen, tum & *naturalis potestas*, semper usque ad interitum universi inviolata perdurant. Verum enimverò hæc ordine secunda, licet in principio destitue-

Trium
specierû
brevis re-
petitio,

batur suo *correlato* nimirum *liberis*; interim tamen quin ea ibi dici fuisse queat non inficias ire possum, cum in proxima potentia ad procreandos liberos fuerint primi illi homines. Ceterum interdum *Herilis* iis familiæ partibus antenominatis annectitur, nec tamen ideo semper procedit, tres requiri distinctas personas civilis familiæ. Nam Paterfamilias, utcunque fit inter egenos paupertatisque onere gravatos, ipsi siquidem suis rebus incumbunt, ac operam navant. Accedit & illud, quod societates, intra simplicitatis quantumvis terminos consistentes, sint *REIPUBLICÆ fundamenta*, nec sine iis tanquam *subjecto* duracionem aliquam sibi promittere valent. Aucto sic numero liberorum, accrevit paulatim unà cum tempore latius eorundem *Dominium*. Quo autem excluso, nulla res aptè commodèque constituitur, dum alios etjam regere, aut ab iis regi desiderat ipsa *mortalitas*, quæ quoque ineffabili appetitu & imperandi desiderio nimium quantum exarsit. Hæ ferè societates, partitionem & *simpli- cium, & compositarum*, juxta Politicorum regulas

regulas, subeunt; Illæ iterum in *ordinarias* & *extraordinarias* dividuntur; *ordinariae* illas tres jam satis superque enumeratas adsciscunt, neglectâ quarta, quam BODINUS hisce superaddere conatur; Nempe inter Principem Regionis cujusdam, & famulos mercede conductos, quæ sodalitas eandem cum Domino & servo induit naturam; Et propterea gravius ac durius famulo mercenario à Domino tractatur, dum ejus mandato semper obsequitur, *servus*, verū *famulus*, dum tempore destinato operibus certis cum subjectione jugi subservit, donec illius spatii effluxus & operarum locatio præstita excefferint, immunis est, nec ulla Hero amplius adstrictus ratione. *Extraordinariae* sunt, veluti cum in fabricanda nave, & extruenda domo initur ratio, quibus mediis ad compositionem atque constructionem utendum sit Architecto; Et quamvis non omnibus partibus, quarum egeat, ædificatur domus structura, hoc agitur tamen, ut solidum jaciatur fundamentum, quò in eadem habitare liceat, donec perfectior omnibus numeris, meliorque, cunctis stipa-

ra adminiculis, adjuvationis causa *domus*, seu *navis* subsistat, ut *compositam*, quæ civitatis est, sibi acquirat. Talem conditionem universi generis humani Auctoris, qualem Romanorum, quibus principio, nec foeminas, nec parentes, adeoque nec servos, si HONNIO fidem habeamus, perfectam interim *REPUBLICAM* fuisse civitatem tanquam *subjectum* præsupponentem, dubitatione vacat. Idem quoque apud populum *ESSENORUM* usu receptum, literis comprobatur JOSEPHUS.

Art. XVI.

Scrutini-
um sacri
Codicis
exhibens,

Nunc iterum ad ea pedem referam, quæ prius à me omissa sunt. Illa sacris dicata Scriptura, quæ fidem sapit nostram, salutis protectrix, omnium virtutum amplectitur chorum, vitam, bonis supra elogia, æternam, jucundissimam, malis ob scelera sua perpetrata inferni atrocitatem promittit; cujus circa primordia ore cœlesti Moses vetustissimus scriptor, genitoribus, per illa verba altissimi svasione: **Crescite**

&

& multiplicamini, ac vobis-
met ipsis terram universam
subjicite, plenissimam *Monarchiam*
obtulit.

Ex hisce late patentem Domina-
tum ADAMI, cui collum terrestria cun-
cta submittebant; quoniam unus, in
cujus humeros à Potentissimo summa
rerum injecta cernerentur, omnibus
præfuit, ac solus totius terræ vastitatis
curam gessit, haurimus. Subolfecit
tale quid Divinus ille PLATO, hinc ad-
struendo, expressis verbis procedit,
nullam intemperiem hominum adhuc
fuisse; Sed eos sibi amore quodam de-
vinciebant *Irrationalia*, quæ rursus
intrepidè allocuti, eorum adjumentis
subnixi, tandem iis ad philosophan-
dum i. e. Deum contemplandum frui
cœpere, ac hunc in finem ipsi feris in-
terfuere, ut illis dominarentur. Idem
innuit CICERO hoc ferè sensu :
Omnium Productorem altissimum
quendam rationalium è humo, seu gle-
bâ terræ formatum ordinasse, quem
voluit esse rerum omnium principem,

Subjectio-
nem Ani-
malium,

cujus nutui & voluntati semper obsecundavere illa omnis rationis usu destituta, dum nullum sanctius animal, divinæque capacius mentis, illi succurrere possit, quam HOMO, variis ornatus virtutibus ac vitæ adminiculis.

Eorumq;
nominū
imposi-
tionem,

Huic omniscientissimi Dei imaginis possessori, ac summo Magistratus officio fungenti, Divina quædam *ordinatio*, atq; benigna concessio accessit, unde adducta sunt animalia quæque, quibus ejusdem mandato se omni nisu accommodare voluit ADAM, imponendo nomina tam singulis iis, quam aliis in visibili mundo conditis rebus, propria, per quæ quasi distribuens, ad modum in *REPUBLICA* usitatum, quibuslibet suorum servorum, (seu quasi improprie subditorum, nam relata simul sunt naturâ, unum alterum constituens, adeo ut posito uno relatorum, ponatur & alterum, cum unum alterius terminus sit essentiæ, & inter se mutuò cohæreant hæc, ut dum de *Magistratu* sermo fit, mox *Subditorum* seu parentium audiat, ac percipiatur conditio) quorum operibus semper fruebatur, munera & officia. Alias enim ignoti nulla cupido,

do, nullusque est usus, nisi utilitati
 ejus destinata omnia fuissent, quorum
 generibus, ac iis sibi dicatis, similitudi-
 ne quaedam se conformans, ut occasio
 daretur Historicis, tam MOSI, quam ce-
 teris, acta ipsius posteris ad pervolvenda.
 Inde per quendam relationem PLATO
 insurgit, pronunciando ADAMUM, quæ
 aliter describit, primum nomina unicui-
 que existentium designasse, qualia men-
 te agitabat esse rerum naturæ conveni-
 entia, disconvenientiam verò sustulit
 omnem, dummodò pro cujusvis natura
 ac indole, sine ulla discrepantia, hæc
 peragerentur. Rem ipsam expositio-
 ne egregia aggreditur CICERO, ejus-
 dem verbi efficacia inquit, summum,
 sapientem, Magnum, ac prudentem vi-
 rum olim & primis seculis è rubra exhi-
 bitum terrâ, vitam immortalitati adæ-
 quatam egisse, qui res omnes nomi-
 num certa expressione notaverit, sen-
 sa animi ex hisce collegisse, cui amo-
 re incredibili, quasi terreno Potentissi-
 mo Domino cuncta animantium gene-
 ra fuere addicta, ad mandata exequenda
 valdè prompta parataque; ille, juxta pla-
 citum & desiderium cum applausu in-
 genti

genti, in iis imperium exercebat suum, prout sacer Codex hocce eleganter nobis istud cum summa cordis veneratione submissis oculis intuentibus exhibet.

Atq; Citationem.

Ipsa etiã *citatio* nobis ad stipulari perhibetur, dum illi cuncta animalia vocationis indictionisque cujusdam placida voce accersita adessent, seque coram eo tanquam iudice sisterent, *non vi coacta*, sed *lubitu suo*, neque *vinculis, adstricta*, verum aliàs *subjecta*, non *opera & industria alicujus superioris*, in humano genere, at *sponte, liberaque sua voluntate*. Hæcce vero nomina conjuncta cum eorum proprietate, ab ADAMO luminis naturæ gratia, ac virtute, operâ S.S. Trinitatis sibi tributa, creaturis imposita, qua appellatione adhuc illa cuncta custodit ipsa posteritas. Horū omnium progressu temporis ulteriorem & uberiorem fructum & usum sensissent mortales, dum ex unicâ sanguinis guttâ, immensa accresceret procuratio, quæ rerum cōmoditati consuleret.

Art. XVII.

Status Politicus Integritate

NON magnoperè iterum in hisce delectu quodã verborum, seu accurata ali-

ta aliqua inquisitione utendum nobis ^{tis levi-}
 erit, sed recta ad cetera meo usui in- ^{ter liba-}
 servientia dilabi placet; & sicut me non ^{tus.}
 fugit, quod cuidam aliquid scrupuli ad-
 huc inhærere possit; Hanc ob causam
 pauca superioribus adjungenda esse,
 fortè majoris luminis tum melio-
 ris perceptionis gratia, ipsa deside-
 rat necessitas. Proindè, quærat ali-
 quis, ecquis, aut qualis *Politicus*, seu
Ecclesiasticus, primo tempore fuerit *sta-*
tus? Cujus affirmativam favore pro-
 sequitur, & amplectitur LAMBERTUS
 DANÆUS partem, confirmando u-
 trumque hominem fuisse totius mundi
 Magistratum, Majestate Regali dona-
 tum. Quid, quod primus omnium ge-
 nitor, veluti imperator potens, sum-
 mum, ut masculum decet, administra-
 bat imperium, cujus vestigia legere
 tentabat mulier, non potestatem o-
 mnem rejiciens, quæ quoque simul cum
 marito suo DEO obediens, cujus decre-
 to se inferiorem illo agnoscebat, dum
 dominationi ejus obsecundare jussa es-
 set. Nam id, quod mas ab ore Altissi-
 mi hauserit, per communicationem,
 facta admonitione, fæminæ retulit. U-
 tebatur

tebatur igitur ADAM EVA, tanquam
 causa socia & administra, eidem singu-
 lari imperans lenitate, jura adhæc li-
 berè cunctis animantibus decernens,
 imò univèrsam in oculis habuit mun-
 dum; verum tamen non sævum, cru-
 dele aut Tyrannicum quoddam imperii
 genus profitebatur, sed profectò Regi-
 um, paternitati proximum; Ut ferè ho-
 dierno die clementiæ atque comitatis
 ergo, salutatione quadam honorifica
 Reges, tituloq; Patris Patriæ à sub-
 ditis cordatioris mentis coronantur;
 quin & instar Tutoris loco habebatur,
 imò ut clementissimi Domini, qui ta-
 men dominii cujusdam inordinati haud
 cupidus, curiositatis aut turpis libidi-
 nis regnandi gratia non ducebatur,
 quæ labe ab illo tunc temporis in to-
 tum exulabat. Ceterum in *REPUBLI-
 CA* non utile solum, sed necessarium,
 ut summa rerum ab altissimo hisce in
 terris in throno, fastigioque sedente,
 sicut uni concessa sit, ita quoque occa-
 sione sic ferente omnia ab eodem de-
 cernantur. Hujus rationis ductu susce-
 pit ille fasces, ut Justitiam exerceret,
 ac *REIPUBLICÆ* prosperitati ritè con-
 su-

suleret provideretque. Atque sic idem in *statu integritatis* locum reperit; At tamen, non quale nostrorum nunc seculorum fert postulatque conditio, ubi quandoque virgarum & securium rigore ac timore res peragenda venit; siquidem subjectionem spontaneam & non molestim sinè civili quadam coactione, incorruptum illud, licet breve agnoscebat tempus. Hinc Mater illa piamæva ad deliberandi consultandique officium valdè ac libenter prompta erat, ac obsequium suum viro præstandum pro insigni venditabat gloria. Statui autem peccati plurima accesserunt, ad coercendos affectus hominum, refractariosque motus sedandos, apprimè conducentia. Ceterùm, quænam fuisse leges istius Regiminis, non adeò difficile est indicare, cum dictamini rationis minimè congruit, quod Divini Numinis omnium rerum conservatoris præcepta, & monita mortalium, tam civilem, quam æternam salutem promoventia, cum parentum liberrimæ obedientiæ dulcedine composita, illas partes sufficientissimè sustinuisent. Cum & cuncta ad suum optimè scopum
 divi-

divina direxissent placita ; Hujus rei locupletem habemus testem spiritum veritatis in sacris scripturis loquentem. Omnes fere saniores hominum in eam mecum judicio eunt sententiam, hunc *rerum statum* fuisse reverà in sua natura, sine ullo contradictionis & ambiguitatis fuce, *Politicum*.

Art. XVIII.

Status Ec-
clesiasti-
cus pau-
cissimis
duntaxat
verbis re-
censebitur.

JAM *Ecclesiasticum statum* in primæva pariter vitæ felicitate florescentem paucis attingere lubet, aliis tam ingenio doctrinaque, quam ipsa experientia illustrissimis, pluribus hæc illustrandi ansam subministrans. Illum igitur primis etiamnum & pristinis temporibus hisce quatuor fulcimentis superstructum fuisse, ex aliorum (quorum fides omnibus perspecta) scriptis excerpfi. (a) *Verbum* illud à Dei ore facundissimo & dilucidissimo prolapsum, ADAMO cognitum, quod ille iterum per revelationis mysterium acceptum EVÆ communicavit, scilicet *de conditione futura illorum* felicissima, & privilegiis immortalitatis, si voci divina, tanquam præconi maximo, vocivas & obedi-

obedientes in omnibus commodarent aures, continuante illo apparatu ordinis, in quo tunc cuncta vigeabant; Adjecit etiam aliqua *de historia creationis*, tam hominis, quam totius universi mundi, cujus *Monarcham* ac Imperatorem divinitas eum constituit; Tandem de *arboribus vite & scientie boni & mali*. Hæc verò cuncta non *Scriptura* quadam, sed *oretenus* instar concionatorum Auditoribus, futuris, ceu Uxori primum interpretabatur **A-DAM.** (β.) Sacra momenta his enumeratis, promissione adjecta, duorum generum fuere, videlicet, unam *eternæ salutis*, alterum *terribilis damnationis*, seu cognitionis miserabilis totius humani generis interitus; Si illam, comminationi ingenti proximam arborem, ore gustarent, Divinæ iræ cum gravissima pœna conjunctæ, rei censerentur, quam tamen oculis intueri innocentibus licitam ac permissum fuisse, commemoratur. At reliqua omni interdictione carebant, ad vescendum facta, dum usui eorum inservirent. (γ) *Locus Ecclesiæ* divinitus cultui destinatus fuit *Paradisus*, hortus tam omni arborum &

herbarum genere abundantissimus & copiosissimus, quam deliciis amantissimus, & voluptatum plenissimus, quatuor pariter fluminum nectare irrigatus, in Regione summa ubertate, fœcunditate, & fertilitate plena, situs paratusq; , instar Urbis septus ac circumdatus sepi- bus, præ se ferentibus speciem murorū. Ibi visibili forma illis apparuit, quos etiam alloquebatur. Hocce peculiare Templum, fuit servandum etiam posteris, si non infelix illa & contagiosa labes intervenisset, mutuae jucundissimæ conversationis, confabulationis, atque domestici consortii domicilio. Ideò homines quoad animam & corpus immortales, divinorum secretorum capaces, ejusque imaginis consortes, cum exercitia *Religionis* tum *justitiæ* exercuisse, sub obedientia altissimo exhibita, jam cognovimus; quæ *fulcrorum* nomine veniunt *REIPUBLICÆ*, sine quibus ejusdem aliqua legitima persistere nequit *administratio*. Hæc & talia *OEconomicis*, *Ecclesiasticis*, tum & *Politicis* rebus in ipsis mundi primitiis jacta fuisse fundamenta ex Sacris discimus oraculis. Atque sic, quis potuit digni-

us im-

us imperiali ornari coronâ ADAMO,
velut summo Rege, ac Governatore
meritissimo, nostrum omnium Auctore
ac Parente.

Art. XIX.

QVorumdã præterea fert opinio nul-
lam reverè *Politiam* statui inno-
centiæ tribui posse, utpote ei, qui
in beatitudine summa aliàs optimè
requiescere potuit. Interim tamen,
quamvis omnium felicitatum affluen-
tiam concedamus; nihilominus æter-
næ vi veritatis in Sacra Scriptura evin-
citur, quod summa ADAMO (ut à su-
perioribus fatis superque percepimus)
delata fuerint imperii gubernacula;
verum, quod nonnulli inhæreant vul-
gari dicterio, vehementer adstruendo
REMPUBLICAM remedium esse cor-
ruptæ naturæ, adeòque aliis hanc mediis
non coercendam esse falso sibi per-
svadent, quam imperio moribus illi-
citis ac libidinibus malis superimpo-
sito, abjecto verò ordine, qui in omni
statu tam *naturali*, quam *civili*, in obser-
vatione mandatur, ac confirmando cu-
piditatem jam in statu peccati vinculis

Quorun-
dam Rem-
publicam
in statu
primævo
neganti-
um An-
tilogia.

legum & pœnis constringendam esse, quasi vires non exercuisset suas, locumque invenisset illa ante lapsum; quod idem à me dilucidè in prioribus ita ostensum ac declaratum est, ut nunc non necessum sit, id de novo veluti repetere, aut idem, velut crambè, ut ajunt, bis coctam appouere, lubet tamen majoris lucis gratiâ nonnulla adjicere, quò unicuique facilimum perceptu evadat.

¶ Genitores primi (sicut sacra docet pagina) naturâ sibi propositas quoniam non observabant leges; in tantæ transgressionis pœnam quandam bonorum acceptorum magnam passi sunt jacturam. Has autem leges tantum virtutis nomine colebant, quas nos κοινῶν ἐννόμων, seu principiorû practitorû innatorû, satis cōveniēte appellatione, ornare solemus, verum enimverò, si quis talem ad me dirigeret quæstionem, quorum jurium indigeremus? Cum νομῶν prima vel Jura naturalia insunt nobis, tanquam initia ad virtutem, atque ad viam nobis ostendendam boni & mali, tum ad oculos ferendum discrimen honestorum & turpium, quid beneficio rectæ
 rationis

rationis nobis demonstret oppositum veri & falsi; responsio semper in promptu erit; Nam etsi nobis illa infixæ inhæreant, tamen interdum velut obfuscatione quadam, haud secus ac tegumentum imponitur luci, tenebræ lumen extinguunt, nox diem dispellit, obscurantur, idque ob imbecillitatem post amissionem perfectæ imaginis divinæ; sciendum nihilominus rudera permansisse quædam in domicilio animæ, non aliter ac destructâ domo, & ædificiorum structura, remanent nonnulla vestigia. Aut pari modo favilla in pruna ignem absconditum tegens, nec non ferrum, quod candescens calorem retinet, licet oculis intuentium is directè percipi nequeat. Id omne primis Parentibus virtutibus ornatis variis, cunctisque perfectis *donis* tam *spiritualibus*, quam *moralibus*, dotatis evenisse, testantur Biblia Sacra. Ista in recollectionem & memoriæ refractionem regulas hæc indubitata veritatis, nullamque admittentes adiaphoriam, quæ in vitæ genere observatu dignissimæ visæ sunt, tradere voluit hominibus, solenniter promulgando

de novo, DEUS omnis boni ordinis institutor. Ideò *non* fragilitati ac corruptæ naturæ, sed potius perfectioni, quâ primitus florebant ADAM & EVA, adscribi merentur. Ast maxime rationi congruum videtur, quod virtutes ipsis congenitæ pro legibus fuerint, quæ *inchoativè* tantum & hominibus hodiè viventibus itidem ratione fundamenti insunt; Quibus deinde (ut enarratum,) additus est *decalogus* exprimens ea, quæ faciendæ & omittendæ veniunt, ac explicans voluntatem DEI, secundum quam actiones nostræ sunt instituendæ, eo ferè modo, quo ipse illis vitam absq; ulla macula degentibus sese manifestavit, declarans quoque & illustrans, instar speculi, ex rationali anima deductas istas notitias, ut eæ nobis insculptæ longè fidelius memori in pectore condantur, pariantque fructus bonitati Numinis quadantenus consonantes. Et quamvis luminis naturæ beneficio hæc præcepta cognita sint, tamen ad eorum præscriptionem & normam vix condignè nosmet componimus, nisi semper melioris recordationis

dationis causa ante oculos mali evitandi ergo, positæ essent virtutes, quas tamen augendas & supplendas esse existimat omnis literatorum Chorus.

2. Plurimum ad hæc diversissimæ agitantur sententiarum dissensiones, propugnantes *REIPUBLICÆ* institutionem introductam esse saltem ad arcendum peccatum, eliminando prorsus & rejiciendo *causam principalem & primariam*, quæ præcipua est in bona administrationis felicitate.

3. Inveniuntur & illi, qui *REMPUBLICAM* quamcunq; solius peccati status esse contendunt. Horum sanè mentibus abolita esse videntur mandata divina, per quæ Deus insinuare voluit Regnorum perennitatem in terris, testimonium ejus rei perhibete Sacro Codice; Et si verba hæcce alium in sensum torqueantur; haud longè aberit, quin DEum peccati originem auctoremque mali esse statuunt; à quo nos scelere nunquam non immunes servet S. Sancta Trinitas. Quia si à DEo proficiscitur; utiqve naturam boni sibi induit, atque sic imitatur hujus mundi viator semper Crea-

torem, tanquam manufactorem; quoniam ille (ut ex antecedentibus liquido patet), Politia in modum omnia administrat, ac administrari mandat juberque.

7. Conantur denique alii, tanquam reali quadam irreconciliabili distinctionis admissione inter *Politiam & Naturalem Societatem* hominum, à proposito veritatis, ac sententiæ nostræ scopo, nos deturbare ac remove, ubi tamen unicuique in comperto est, tantam inter illas nequaquam intercedere disconvenientiam, quin adhibito vel aliquali reconciliationis temperamento uniri ac fociari queant, dum scilicet unum earum ceu *antecedens*, alterum verò ceu *consequens* apprehendatur: appetitus quippe semper sua prioritate naturæ ac ordinis voluntati eligenti præponitur, inter se autem consentiunt instar vinculi, dum in *sociabilitatem* homo fertur, cui etiam propterea implantata à Deo est *societas naturalis*, ex quo deinde appetitu fluit efficax ad *RESPUBLICAS* formandas amor; Cujus & naturalis inclinationis stimulo cunctos mortales teneri confiteri necessum habent omnis ævi Politici.

7 Plurimorum denique adhuc circa hanc rem, per omnia scientiæ civilis volumina, obviæ sunt disceptantium discrepantiæ, quibus enumerandis & charta & tempus deficerent. Maxima autem pars illorum, aliorum dictis ac auctoritatibus tantum cum fulciatur, nullis subnixæ rationum fulcimentis, quibus tamen inniti ipsa desiderat rerum necessitas, idcirco quoque tanto labore lubens superfedeo.

Art. XX.

ERgo favente æterni Numinis gratia, Huicope-
 hanc, qualemcunque *REIPUBLICÆ* ri finem
 Ideã, in quantum ingenii vires & in- imponen-
 stituti ratio permittebant, exiguo styli do clau-
 penicillo, rudiqve depinxi colore, & det.
 lineolis minus politis deductis, im-
 maturaque mea ætate descripsi, atqve
 dilineavi, ita accommodando me totius
 hujus opusculi, in quo jam versatus
 sum, elaborationi, ut prima potius
 rudimenta Civitatum, ex quibus pro-
 gressu temporis singula universi orbis
 imperia sua ceperunt augmenta, seu
 quasi è suis exsurrexerunt cunis, in
 conspectum darem Eruditorum, eoq;
 Gs ipse

ipſo ulteriorem aliis, eruditionis, iudicii, experientiæ, ac acuminis ſubtilitatum rationes excogitandi ſubnixis fulcris atqve columnis, quibus volupe fuerit, in tam ardua, difficili intellectu, perceptu, ac inventu; quàm ſublimi materia ſuum exercendi calamum meditandique anſam relinquens. Circa calcem denique hujus diſcurſus, priusquam remos inhibeam, velaq; colligam, ac propoſiti mei portum hoc in curſu intravero, aperta quadam ſinceritate oris cordiſque conteſtor, nihil quicquam meæ ſententiæ derogatum iri, vel ejus veritati aliquid decedere; ſi quis cū BOSIO primæ illius *REIPUBLICÆ* ſtatum ſive imperfecti, ſive cum aliis imaginarii, ſive improprii nomine & caractere inſigniverit, modo ut in propatulo ſit, in eo omnium ſubſequentium primordia, incrementa ac ſaſtigia, tanquam intra clauſtra ſuæ originis ac fontis latuiſſe; imò verò modò conſtet DEUM illum Triunum, ut rerum omnium, ex quibus natura conflata eſt, Opificem, ita quoque totius & ordinis & rationis auctorem ſapientiſſimum, ne aliquid contra ſeriem & eos, quos ipſe terminos
 conſti-

constituit, fieri videatur, cunctaque sicut in pondere & mensura produxisse, ita quoque accrescendi & decrescendi vicibus subiecisse, adeò ut maximorum operum molimina minimis initiis succrescerent, eaque, & quæ in cæcis mortalium oculis vilia prorsus & tenuia apparent, causam ac fundamentum tremendis & fidem excedentibus suppeditarent structuris. De cetero, scias, B. L. Quod licet omnium buccæ plenæ sint hisce, quod nihil pro tempore inveniatur, quod non inventum sit prius, & nihil jam dicatur, quod non dictum sit prius, & nihil in hacce caduca fragilitate vitæ agatur, quod non actum sit prius; Attamen nec nostra adeò sterilis est ætas, nostraq; secula adeò sunt arida torridaque, quin cum non omnia in principio rerum tam exacta perstiterint, occasione acceptâ aliquid boni excogitare queant; Sanè & experientia hinc maximum nostræ cognitioni adjecisset cumulū, si in statu illo omnium primo amœnitatum gratiis plenissimo, in quo primi Parentes primam vitæ suæ lucem aspexerunt, plusque perceperunt, quam nemo nostrum nunc

nec

nec visu & ratione hodiè haurire potest,
permanere licuisset.

Verùm jam sisto gradum, manumq; à
tabulâ retraho, atq; anchoram jaciendo
in portū tranquillitate gaudentē memet
insinuo; quod cū temperata brevitās,
tum susceptarum rerum onus deside-
rant, ne odiosa prolixitas conatum
turbet, longioris intentionis velis iter
faciendo, Interim quilibet cordatioris
mentis alacritate à divinitate dotatus
persvasum sibi habeat, qui pariter suum
nomen publicæ spartæ famæque alli-
ciente Minerva, seu proprio Marte
invitante subjicere ac committe-
re olim constituerit, me hanc naviga-
tionem sic instituisse, ut exceden-
do è statione adolescentiæ littus tan-
tum lamberem, & juventutis promonto-
ria duntaxat legerem, & alta verò quævis
robustæ ætatis tanquam meis viribus in-
accessibilia libens lubensque vitando, ta-
lem consequeretur censuram a faventio-
ribus & æquioribus, quæ ad majora, cre-
scentibus annis, audēda memet alliceret.
Mihi igitur hac vice sufficiat sinceræ
voluntatis tantummodò ostendisse ac in-
dicasse conatum; Cumque divina Ma-
jestas

gestas ineffabilis misericordiæ afflatu ex
 cœlo prospiciens, terramque sustinens,
 per tot difficultatum myriades, syrtes, la-
 byrinhos, atq; tot variarum sententiarũ
 præcipitia, huc usq; remigia meæ cym-
 bulæ direxerit: Idcirco eidẽ in tanti be-
 neficii agnitionem; non ad morem vetu-
 statis, superbas & ambitiosas in terrarum
 orbe miraculorum pyramides, imma-
 nesque colossos, turres celebres, splen-
 didasque auro ac argento erigam
 statuas; sed submissæ devotionis, omni-
 bus viribus per sempiternas gratiarum
 actiones, trophæa statuam, quod erit
 usque ad cineres, & perpetuò post e-
 gressum ex hac vita, cunctarum mea-
 rum cogitationum, actionum, la-
 borumque meta, terminus,

FINIS.

Natalium splendore, generosâ virtute, nec non li-
terarum gloriâ verè NOBILISSIME,

Dn. SIMON Gilliegreen/

Amice ut nunquàm reconciliate, ita candi-
diori affectu perpetim colende!

Ut unanimi concentu certatim TI-
BI, Dn. Gilliegreen acclamantes con-
gratulantium voces, obfusâ hac, &
nullo planè Ciceroniano rore rindâ
meâ etiam ut interstreperem crenâ,
non levis quidam scribendi pruritus invitavit, aut
ab omni ætatis memoria in Musarum castris vigens
consuetudo solammodò expressit, sed debiti officii re-
cordatio nec non arctiora mutua amicitia sacra, sin-
gulari invitationis suavitate, mihi lubens curren-
ti, stimulum quasi & calcar, acriter præbuere. Ast
animus licet meus in votivos ejusmodi applausus
pronus, tanto conatum fervore mirificè nunc fla-
gret, nescit tamen isdem pari modo, suæ sterilita-
tis conscius, quo elocutionis genere, quâ vultus &
affectuum decentiâ interiora sui pectoris, TIBI, fide,
amore & obsequio ad cineres usque sibi devincto, con-
dignè pandat. Hinc torpet calamus, langvescunt
vires, Orationisq; fluvius planè exarescit, quibus
alias stipatus omninò existeret, si saltem vel ex
parte Tanto Amico, venerationis suæ magnitudinem
in præcordiis latitantem, declarare sibi præsumeret,
infucata mea sinceritas. Ut ut autem sit, religiosâ
tamen Oris & cordis harmoniâ, nq̄n possum non
impensè meis in eo gratulari fatis, quod mihi con-
tigerit, non tantum sereno fidere, faustoque omine
sua-

suavissima Tuæ conversationis dulcedine frui; Sed & amicis in paucis Tibi Charissimis exoptatò anumerari: Et sane quid mirum? Si & Jesus omni conamine ambirem sodalitiis commercium, cujus unice virtuti ac pietati dicata sunt molimina, cujus quoque generosa indoles, spretis pravorum hominum conglobationibus ac symposiis, aliisque depravati hujus seculi blanditiis & vitiorum illecebris (quibus proobdolor, nostram inquinatam esse juventutem, quotidiana luget experientia) litterarum tantum ardua, ingeniorum sublimia, & negotiorum grandia, insigni appetere didicit voluptate, persequi curâ, venerari industriâ. Luculentissimum tanta rei testimonium, haud saltem incluta illa Academia Urbisaliensis TIBI ultero Dn. Elliegreen largitur, quam Tuis sæpiusculè egregiis publicè privatimq; editis eximii ingenii & doctrinæ speciminibus resonasse audio, verum & illustre hocce nostrum omnium scientiarum Emporium; Dum, ut taceam reliqua, insignem unce diligentia & lucubrationum tuarum sætum, materiæ sublimitate, styli majestate, nec non pulcherimæ methodi venustate prorsus singularè, in lucem emittit. TIBI proinde Nobilissime Dn. Elliegreen imo cordis latifundio uberrimam hanc, & matitati proximam eruditionis tuæ studiorumque esse vehementer gratulor, feliciorè indies & proporrò exoptans cælestis auræ affusionem, quò tandem per inviam, vepribus, spinisque obsitam virtutis viam, præruptum illud, adituque difficile honoris culmen infra brevi ascendas, cuncta intactè actionum tuarum volumina, in honorem DEI Regis & Regni, in Nobilissimæ familiæ decus & ornamentum, in amicorum summum delectamen, & de-

niq; in immortalē nominis famāq; gloriā, felici-
tissime dirigendo. Maſte debinc mi Dn. Illiegreen
eo, quo cepiſti ardore, hujus ligaminis neceſſitate
omnium bonorum TIBI devincire animos; Conti-
nua etiam hocce tuo tam præclaro, tamq; illuſtri
exemplo prodigioſame eorum caſtigare inſcitiam, ne
dicam extremam temeritatem & inſaniā, qui negle-
ſto omni virtutis exercitio, majorum ſuorum glo-
riā, inſtar cornicis Æſopice alienis plumis tument,
genere ſe Nobiles eſſe jaſtantes, cum tamen ſolum
Virtute decet, non ſanguine niti;

Imò, ea tantum ſolida eſt Nobilitas, qua per ſe
creſcit, prædicatione ſua alitur, præconiōq; ſuo in-
veteraſcit. Nam quis unquam tam perfracta eſt
frontis, qui Pygmei cujuſdam magnitudinem à
Gigantis patris proceritate metitur? Quid humi-
lem Pumilionis ſtaturam, inſigni genitoris ejus
equabit corporis habitus! Non hercè, magis, qua
ſi quempiam ſua proceritate omnibus palmam p-
ripere propterea dixerit, quod vel in altiffimi mon-
tis faſtigio conſiſtat, vel etiam quod in humero
immaniſſimi Gigantis elevatus ſuperbiat. Quare

Quid tibi Nobilitas, quid clarum nomen avorum
Si ſervus vitiiſ factus eſ ipſe tuiſ.

Interim producat Divina Clementia in lin-
annorum ſeriem vita tua terminum, Tu vero ubi-
cunq; terrarum fueris, infucata noſtra amicitia
quam morum, ſtudiorumq; pulcherrima ſimilitu-
do Gordiano quaſi combinat et nodo, nunquam o-
bliviſcere, ſed eandem ſincere recordationis pabu-
perpetim innutrire perge. Quod reciprocè uſq; duo
ſpiritus vitalis hocce regit arcuſ facere allabombit,

Tibi addictiſſimus Ad Tumulum

ANDREAS MINGEER